

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Status

RIKSÖRGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

N:r 8
Aug
1948.
Pris 65 öre

Foto: Världen i Bild.

Från vaticanstaten — se artikeln
"Världens Märkligaste Dagstidning".

STOCKHOLM

med omnejd

Vid behov av: Papperspåsar, Om-
slagspapper och Bindgarn m. m.,
vänd Eder med förtroende till

A.-B. CARL O. PALMGREN
— PÄSFABRIK & TRYCKERI —
Luntmakaregat. 79 - STOCKHOLM
Tel. 30 40 50 - 30 08 04 - 30 88 50

Medlemskap i statsunderstödd

SJUKKASSA

är en ekonomisk tillgång, som Ni ej kan
undvara. Skydda Eder själv och Edra
barn genom inträde i ortens
erkända sjukkassa

ÖSTRA SVERIGES
ERKÄNDA CENTRALSJUKKASSA
Sveavägen 61 — Stockholm
Tel. 23 09 85

JUTELUMP

Säckar och juteväv köpes. Fördämnings-
mattor, cisterner, sand- och torkgaltar
säljas. Koksgrytor, Järnbalkar och Plåt.

A. JÖNSSON & C:o
Timmermansgat. 47 - Stockholm
Tel. 43 03 59, 43 63 83

BODEN**I 19:ns DAMFRISERING**

(Inneh. Inga-Mari Hemling)

Rekommenderas

Tel. 1769 BODEN Tel. 1769

Britta Nilssons

FINBAGERI & CAFÉ

Kungsgatan 10, BODEN. Telefon 2598
Rymliga och trevliga lokaler

Beställn. emottagas
Begravningar arrangeras

GRUS och SAND

Försäljning av grus och sand.
Utför transporter av alla slag.

JOHN R. JOHANSSON
TRAFIKBILÄGARE
Svarthyn — Telefon 11 08

N. G. Lidfeldts PLATSLAGERI

— Tel. 2313 —

— Allt inom branschen —

REKOMMENDERAS

BODEN**KRANGLAR EDER RADIO?****VÄND EDER DA TILL OSS!**

Alla ledande märken alltid på la-
ger. Fullständig radioservice. —
Gamla apparater tagas i utbyte.

Gösta Johanssons Radioaffär
Drottninggat. 8 Boden Tel. 24 89

VID BEHOV AV KLÄDER, VÄND
EDER MED FÖRTROENDE TILL

MATSSON & NÄSLUNDS EFTR.**Skrädderi & Herreklipping**

BODEN Telefon 20 98

N. F. HEDVALL & Co.

BODEN — Tel. 22 12

Specialtillverkning:

Skidkängor och Norrlandspjäxor,
filtskidkängan "General".

MARTIN HEDMANS

BAGERI, KONDITORI och KAFÉ

Kungsgatan — BODEN — Telefon 2280

Rekommenderas

Dagligen färskt bröd o. gott bryggt kaffe

**BORÅS och SÖDRA
ÄLVSBOGERS LÄN****AB NORRMALMS GJUTERI &
MEK. VERKSTAD**

Telefon 103 93

— BORÅS —

GJUTGODS och REPARATIONSARBE-
TEN för TEXTILINDUSTRIEN

AB BREDIN & C:O — KINNA

Värme- och Sanitära anläggningar
utföras fackmässigt under garanti

Telefon 323

Marks Jacquardväveri

Tel. 600 08 Björketorp Tel. 600 08

Tillverkar:

Möbeltyger, Duchatelltäcken, Gar-
diner och Draperivaror i såväl
bomull som konstsilke

**BORÅS och SÖDRA
ÄLVSBOGERS LÄN****Andrées Begravningsbyrå Eftr.**

NILS HULTCRANTZ

Södra Kyrkogat. 52, B o r å s. Tel. 141 28
Humana priser.

Ombesörjer alla Begravningar och Eld-
begängelser med omsorg och pietet.

Borås**Fabriksnederlag**

DEN SVENSKA HANDLAREKÄRENS

FÖRNÄMSTA INKÖPSKÄLLA

Hjelms Bil AB.

BETALD ANNONSPLATS

ESKILSTUNA**Västermalms Livsmedel**

(Ebba Gustafsson & Co)

Franzégatan 35 — Telefon 337 17

FÖRSTKLASSIGA VAROR.
STOR SORTERING

SE PÅ SLANTEN

OCH KVALITÉN —

köp i

konsum
ESKILSTUNA

A. J. Björkmans

BORST- & PENSELFABRIK AB

Storgatan 14 — Tel. 304 10

Skydda de friska
genom att effektivt
hjälpa de sjuka!

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

AUGUSTI 1948

Utkommer en
gång i månaden
11:e årgången

Ansvarig utgivare:
EINAR HILLER

Redaktör:
SIXTEN HAMMARBERG

Kocksgatan 15, Stockholm

Tel. 41 39 99 o. 44 40 40 (Växel) Postgiro 95 00 11

Prenumerationspris: Helår 7:—, halvår 4:—

Ägare:

DE LUNGSJUKAS RIKSFÖRBUND

DE NYA LÄKEMEDLEN

Av de många frågor, som stodo i brännpunkten vid De Lungsjukas Riksförbunds kongress, kom en rent medicinsk fråga att väcka den allra största uppmärksamhet. Överläkare Håkan Larsén, som representerade patientföreningen vid Lugnets sanatorium vid kongressen, avgav nämligen en deklARATION av stort intresse för såväl de lungsjuka själva som tuberkulosvården i allmänhet. På senaste tiden ha vi med jämna intervaller fått rapporter om resultat uppnådda med bl. a. de nya läkemedlen PAS och Streptomycin, resultat som kanske tidningsrubrikerna förstorat upp alltför mycket. Ett förhållande som i vissa fall torde ha gett en felaktig bild av de verkliga resultaten. Men även den skeptiske iakttagaren måste ha glatt sig åt de lovande resultat, som tydligen uppnåtts i en del fall. Och de flesta människor — inte minst de lungsjuka själva — ha med stort intresse, beundran och respekt, följt vetenskapsmännens arbete att finna nya effektiva botemedel mot tuberkulosen. I synnerhet har det av professor Jörgen Lehman lanserade kemiska medlet PAS, som numera användes i rätt stor utsträckning på sanatorierna, låtit tala om sig på sista tiden. Det är mot denna bakgrund doktor Larséns deklARATION kom att framstå som ett mycket betydelsefullt och uppmärksammat inlägg vid årets kongress.

Vad doktor Larsén anförde var i korthet följande. Behandlingen med det nya läkemedlet PAS tager i regel en tid av tre månader, vilket kräver en förbrukning av cirka två kilo PAS till en kostnad av cirka 600 kronor. Läkemedlet fördyras onormalt genom apotekens försäljningsavgift, som uppgår till inte mindre än 40 %. Härtill kommer transportkostnader med 10 % — alltså en fördyring av hela 50% sammanlagt. Fabriken grundpris måste för tillfället anses vara högt, då man haft stora kostnader för att framställa medlet. Om medlet slår igenom kommer givetvis priserna att sjunka avsevärt. De stora forskningskostnaderna måste alltså täckas på kort tid, vilket har inverkan på det nuvarande priset. Doktor Larsén framhöll, att det onormalt höga pri-

set icke får utgöra ett hinder för patienterna att utnyttja de senaste rönen den nya forskningen kommit fram till. Det var på denna punkt doktorn reagerade mycket starkt och framhöll, att *ekonomiska spärrar, patientens ekonomi, storleken av sjukhusens läkemedelsanslag o. s. v., inte fingo utgöra hinder för de sjuka att utnyttja de senaste möjligheterna till snabb hjälp mot sjukdomen*. I anslutning härtill hemställde talaren till De Lungsjukas Riksförbund, att medverka till en reglering av ifrågasvarande omkostnadsposter på så sätt att statmakterna och myndigheterna togo itu med saken. Först och främst genom ingripande mot det abnorma prisläget samt avlägsnande av ekonomiska hinder för utnyttjande av de nya läkemedlen. Härvid gällde det inte bara de nämnda medlen utan hela forskningen på området. — "Där ha vi för närvarande stora möjligheter att spara liv, hälsa och arbetskraft för individen och samhället", slutade doktor Larsén.

Detta var alltså i korthet doktor Larséns budskap till vårt förbunds kongress. För De Lungsjukas Riksförbund har det alltid varit självklart, att rent medicinska frågor, bedömande av behandlingsformer och olika medels effektivitet o. s. v. äro frågor, som hör hemma inom läkarnas verksamhetsområde. Bedömanden och åtgärder i antydd riktning avgöres i regel mellan vederbörande läkare och patient med hänsyn till föreliggande omständigheter i varje fall. Vad som är aktuellt för oss i detta sammanhang är, att ekonomiska hinder — hinder för patientens återförande till hälsa måste avlägsnas. Härvid måste skapas garantier för att läkarna och sjukhusen ha de resurser, som äro erforderliga. Det var i denna anda som en enhällig kongress — utan ställningstagande till något visst läkemedel och dess effektivitet — gav stöd åt en aktion hos vederbörliga myndigheter i syfte att få en rationell reglering av läkemedelsförsörjningen samt ekonomiskt stöd åt den medicinska tuberkulosforskningen i landet.

Sixten Hammarberg.

Presseko kring förbundskongressen

Överläkare Håkan Larséns föredrag vid vårt förbunds kongress utlöste livliga kommentarer i pressen. För vår del nöja vi oss att med nedanstående sammanställning av klipp ge en bild av hur pressen reagerade utan att ge oss in på någon direkt sakdiskussion. Vårt ställningstagande till de nya läkemedlen och deras prissättning m. m. ha vi — på frågans nuvarande standpunkt — deklarerat i ledaren i detta nummer.

MORGONTIDNINGEN:

Apotekarprofit gör tbc-medicin 40 proc. dyrare.

De lungsjuka kan hjälpas medicinskt i större utsträckning än som nu är fallet — men av ekonomiska skäl behandlas bara ett begränsat antal patienter med de nya epokgörande preparaten, avslöjade chefsläkaren vid Lugnets sanatorium, dr Håkan Larsén, vid debatt på fredagen i samband med De lungsjukas förbunds årsmöte i Stockholm. Inte minst apotekens vinster gör de olika preparaten avsevärt dyrare.

Det svenska preparatet Pas fördyras exempelvis med 10 procent genom transportkostnaderna och hela 40 procent genom apotekens försäljningsavgift.

En behandling med det nya medlet går minst på 500—600 kr., då en patient måste behandlas minst tre månader med preparatet, vilket skulle innebära en förbrukning av närmare två kilo Pas, som betingar ett pris av 300 kr. per kilo.

Genom de nya preparaten kan sanatorietiden nedbringas högst väsentligt, vilket alla läkare som var samlade till midsommarskongressen i Köpenhamn var eniga om. Av vikt är också att patienterna där så erfordras får sin medicin vid återvändandet till hemmet; samhället borde bekosta all sådan medicin.

AFTONBLADET:

De lungsjuka nonchaleras.

De lungsjukas riksförbund har just nu årsmöte i Stockholm. Dr Håkan Larsén vid Lugnets sanatorium i Kronobergs län har därvid fäst uppmärksamheten på ett förhållande, som förefaller alltför oeffterrettligt: det nya tbc-medlet Pas är nu så dyrt att endast en ringa del kan få del av det. En behandling kostar nämligen bortåt 600 kr. för att vara effektiv och den summan kan endast ytterst få lungsjuka komma ut med.

Det har redan gått så långt att på ett visst sanatorium endast de patienter, som kan betala det nya medlet själva, också får det. Ett sådant system är minst sagt upprörande. Preparatet lär dessutom fördyras oskäligt genom apotekens försäljningsavgifter. Man måste instämma med den småländske sanatoriechefen i hans krav på att samhället måste gripa in och besluta att de olika preparaten till lunksjuka inte få i nödan fördyras. Tbc är fortfarande vårt stora folkgissel — med bortåt 20.000 insjuknade varje år — och det lidande och de arbetsförluster denna folksjukdom förorsakar borde mer än väl motivera att samhället här tog på sig ökade kostnader för att få ner vårdtiden och få patienterna på benen igen. Man måste därför oreserverat instämma i de lungsjukas krav på billigare tbc-preparat, allt stöd till intensifierad tbc-forskning samt fri medicin till de tbc-sjuka i hemmen.

Aftontidningen kommenterar i en ledare de synpunkter Aftonbladet framfört och framhåller att det redan år 1944 tillsattes en kommitté med uppdrag att utreda frågan om läkemedelsförsörjningen:

Samhället och apoteken.

Man ska gå till roten av det onda, om man verkligen vill ha bort det. Att krasa på ytan tjänar ingenting till, om felet ligger djupare. AB har med rätta upprörts över dr Larséns avslöjanden vid De lungsjukas förbunds kongress, att det nya tbc-medlet Pas på ett visst sanatorium endast kan användas av patienter, som kan betala den dyra medicinen själva.

Sedan åtskilliga decennier har frågan varit aktuell, hur man ska komma till rätta med apoteksmonopolet och prissättningen på läkemedlen. Samhället har för närvarande endast möjlighet att bestämma de rent tekniska grunderna för detaljprisernas beräkning. Men samhället har inga möjligheter att påverka inköpspriserna. Har inget grepp över läkemedelsindustrin. Vissa förhoppningar knöts till 1912 års apotekskommitté, som föreslog en centralisering av läkemedelsimporten och framställningen av preparat för att få ned priserna. 1912 — så gammal är faktiskt tanken! Men frågan rann ut i sanden. År 1944 tillsattes på förslag av hr Rolf Edberg en utredningskommitté, som skulle undersöka möjligheterna till ett förstatligande av apoteksväsendet. Den har ännu inte — fyra år senare — låtit höra av sig. Till vilket resultat den kommit är sålunda inte känt, men det fall dr Larsén dragit fram visar, att skyndsamt är av nöden. För varje år som går gör uppenbarligen det svenska samhället betydande förluster på att läkemedelsförsörjningen inte är tillfredsställande ordnad.

När praktiskt taget hela sjukvården är en samhällets angelägenhet och sjukvårdsreformen är genomförd — även om dess förverkligande ligger ett par år framåt i tiden — ter det sig naturligt, att apoteksväsendet, inklusive droghandeln och läkemedelsindustrin, övertogs av samhället.

Medicinalstyrelsen har på förfrågan av Aftontidningen rörande läkemedlet PAS lämnat bl. a. följande upplysningar:

— Läkemedlet, kan f. n. inte betraktas som utprovat, upplyser man om på Medicinalstyrelsens apoteksbyrå. Det har för den skull ännu inte registrerats som farmaceutisk specialitet. Tillverkningen har heller ännu inte nått upp till full kapacitet. För att nu få tillgång till preparatet fordras i varje särskilt fall licens från medicinastylelsen, vilken undantagslöst beviljas.

Apoteken har emellertid inte möjlighet att hålla preparatet i lager till följd av den låga tillverkningskapaciteten utan måste för varje gång separatbeställas hos fabriken. Under dessa omständigheter har någon specialprissättning för att förbilliga preparatet ännu inte kunnat åstadkommas. En sådan åtgärd kan vidtagas först när preparatet är fullt utprovat och finns tillgängligt i tillfredsställande kvantiteter.

Detta väntar medicinalstyrelsen kan ske i slutet av detta år.

Ny Dag har gjort en förfrågan angående läkemedlet PAS användning vid huvudstadens sanatorier av vilken det bl. a. framgår:

— Det enda som hindrar användningen av läkemedlet Pas på Stockholms stads sanatorier är fabrikationssvårigheter, upplyser dr Bo Nordenfors, vid Stockholms stads centraldispensar på en fråga med anledning av dr Håkan Larséns uttalande på De Lungsjukas riksförbunds årskongress.

Man har inte, enligt vad dr Nordenfors upplyser, vare sig på stadens eller landstingens sanatorier ställt några som helst hinder i vägen för behandling med Pas. Patienterna skulle sålunda inte ha åsamkats några kostnader för behandlingen.

Det är i sin ordning att kommunerna svarar för tbc-vården, men kostnaderna har i detta fall genom apoteksmonopolet skruvats upp till fantastiska proportioner. Man frågar sig när den 1944 tillsatta utredningen om apoteksväsendets framtida former framlägger resultatet av sina undersökningar.

Vårt växande riksförbund hade stark och saklig kongress

Nytt arbetsprogram och egen kursverksamhet förberedes • Stöd åt den medicinska forskningen — socialministern hälsade kongressen

Presidibordet med talarstolar och de nordiska flaggorna i bakgrunden. Infällt förbundsstyrelsens och gästernas bord i kongressalen. Fr. v. ordföranden i det danska landsförbundet, Jens Christiansen, förbundssekr. Kaare Isachsen, Norge, och ordf. i De Lungsjukas Riksförbund, riksdagsman Sigfrid Jonsson, Sverige. De finska förbundsrepresentanterna, Arne Sinervo och Sorgo Smeeds, anlände senare under andra dagens förhandlingar.

När De Lungsjukas Riksförbund inledde sin tredagarskongress, dagarna den 1—3 juli, var det kanske för deltagare som kunna räkna sig som pionjärer inom förbundet precis den högtidliga inramning, som vi numera äro vana vid. Gästerna från de nordiska broderorganisationerna funnos på de platser vi äro vana att se dem, de nordiska flaggorna lyste i fonden, och klockan på väggen kröp sakta fram mot slaget elva — ett traditionellt klockslag för vårt förbunds årskongresser! Men det var kanske en djupare känsla av betydelse och tyngden i förbundsarbetet som denna gång besjälade förbundsförsamlingen, som bänkat sig ovanligt tyst och stilla omkring de långa borden. Ingen förbundsmedlem, som följt vår utveckling, torde kunna undgå att få ett allt starkare intryck av gemensamt ansvar för de många stora frågor, som rör sig på vårt arbetsfält inom tuberkulosvården... Men för att återgå till själva inramningen av kongressen. Vårt rådslag ägde även i år rum i H. S. B.-salen, Fleminggatan, Stockholm, och som vanligt hade lagts ned arbete på att i mera schematisk och

bildbetonad form ge lättsmälta portioner aktuellt förbundsarbete — i kontrast till de oftast kvistiga frågorna på den digra dagordningen. Till det mera populära inslaget kunde man räkna det "Presseko" om tuberkulosfrågor som monterats upp i en diger klippssamling, klipp om skärmbildning, tuberkulosstatistik, upplysningsmöten och socialvårdskonferenser m. m. från hela landet. Tecknaren K:son och förbundets expeditör Albert Fredin hade gemensamt gjort en sammanställning av pressklippen — i en del fall med den kombinationen att man kunde hitta humor även i torra sakuppgifter och siffror — vilket gjorde detta belysande presseko populärt och instruktivt.

Den Edifonupptagning av förhandlingarna som ägde rum ifjol upprepades nu och de mikrofoner som uppsatts vid mötespresidiets bord och i de båda talarstolarna inregistrerade varenda ord och även "mummel" i salen. Sekretariatet kunde alltså arbeta under de bästa tänkbara betingelser.

H. S. B.-salen med samlad kongress — valda ombud från norr och söder, gäster och förbundsstyrelse.

Öppnande och hälsningstal.

Vi övergå till själva öppningshögtidigheterna, som inleddes av förbundets ordf., riksdagsman Sigfrid Jons-son. I sitt hälsningstal välkomnade riksdagsman Jons-son gäster och ombud till en arbetstyngd kongress men uttryckte samtidigt förhoppningen att samvaron skulle bli givande och att förhandlingarna skulle föras i en anda av positiv vilja till framåtskridande och framgång för förbundet och dess arbetsuppgifter. Han vände sig slutligen särskilt till de internationella gästerna och representanterna för den svenska riksdagen med en förhoppning att förhandlingarna skulle ha något att ge även utanför organisationens eget arbetsfält.

Svarstalen inleddes av "formanden" i det danska landsförbundet Jens Christiansen. På sitt vanliga hjärtevarma talesätt tackade den danske förbundsledaren för inbjudan till Sverige och uttryckte sin glädje över att det nordiska samarbetet knutit fastare band under det gångna året. De Nordiska Tuberkulosförbun-

dens Centralorganisation var nu en fast kontaktslänk mellan de nordiska förbunden. Sedan placerade sig förbundssekreterare Kaare Isachsen framför mikrofonen och var älskvärd nog att i sitt anförande bl. a. framhålla det svenska förbundets förtjänster — inte minst i den bemärkelsen att våra arbetsmetoder varit ett gott mönster även för det norska förbundet. Detta budskap framburet på ett friskt och sympatiskt sätt glädde oss givetvis alldeles särskilt.

Här blev det sedan en liten lucka i tack- och välkomsttalens mångfald då de finska gästerna, Aarne Sinervo och Sorgo Smeeds, blivit förhindrade att komma till första dagens förhandlingar. Den tillfälliga luckan i den internationella kretsen fylldes omedelbart av ett nationellt framträdande, då riksdagsman John Lundberg framförde hälsning och tack för inbjudan från de svenska riksdagspartierna. — Förbundet har ett betydelsefullt arbete att skapa gehör och respekt åt de lungtuberkulösa berättigade anspråk på arbete och ut-

komst, betonade riksdagsman Lundberg. Talaren tryckte särskilt på behovet av vidgad social upplysning. Detta var en grundförutsättning för ökad förståelse för och insyn i de tuberkulosas tillvaro — ett gott stöd åt de strävanden förbundet företräder.

Riksdagspartierna voro — förutom John Lundberg från socialdemokraterna — representerade av riksdagsman Emanuel Birke från högern och Ola Persson från kommunisterna.

Efter alla talen och val av olika funktionärer för kongressen, vilket i år gick ovanligt snabbt, gemytligt och smidigt till väga, var tiden inne att mera direkt gå in på det arbetstyngda program förbundsordföranden bebådade i sitt hälsningsanförande.

Förbundets arbetsuppgifter i tidsbegränsat koncentrat kan man kalla de föredrag som hölls av redaktör Sixten Hammarberg och ombudsman Carl Mohlin. Talarna hade nämligen fått ett tidsschema för sina inledningar med hänsyn till den knappa tiden och de många frågorna på dagordningen.

Man kan skönja konturerna av den samhällsbyggnad vi vill skapa åt landets tuberkulösa

men den är ännu inte på långa vägar färdig, framhöll Hammarberg och gick sedan direkt in på några praktiska förbundsfrågor. Det gäller för oss att skapa intresse och förståelse för vårt arbete hos andra människor, men att vi själva biträda med egna erfarenheter och egen sakkännedom vid det praktiska utformandet av åtgärder i samhällsarbetet för de lungsjuka. En egen kursverksamhet bl. a. genom lokala socialvårdskurser samt en särskild korrespondenskurs i tuberkulovård skulle fördjupa intresset och skärpa insikterna i tuber-

Riksdagsmännen John Lundberg och Ola Persson dryfta viktiga frågor — är det arbetsvårdsfrågor, som är det aktuella samtalsämnet?

Här se vi en liten grupp aktiva socialvårdsarbetare, som med spünt intresse följer förhandlingarnas gång.

kulosfrågor. Detta är nödvändigt både för de egna medlemmarna och berörda intresseparter inom samhällsvården. Talaren påvisade slutligen betydelsen av att den kommande diskussionen lades upp på så sätt att den gav impulser och uppslag till ett praktiskt arbets- och handlingsprogram för förbundet.

Riksombudsman Carl Mohlin talade sedan om medlemsvården och det organisatoriska fältarbetet. Talaren gav här många goda råd, hur man ute i bygderna kan uppnå ett fruktbarande samarbete med de samhälleliga organen och söka komma tillrätta med alla de svårigheter, som uppstå omkring sjukdomen lungtuberkulos. Detta föredrag — liksom många intressanta inlägg i debatten — kan av utrymmesskäl icke återgivas i Statut. På förslag av överläkare Håkan Larsén beslutade emellertid förbunds-kongressen, att ombudsman Mohlins föredrag skulle stencileras och tillställas förening-

Överläkare Håkan Larsén och journalist Karl-Erik Johnsson i en gemytlig diskussion under en av de få pauser det arbetsfyllda programmet tillät.

Årsmötesbanketten ägde rum på restaurang Blå Porten ute på Djurgården under gemytliga och trevliga former som ett angenämt mellanspel och med tillfällen till tankeutbyte utan protokoll och Edifonupptagning.

arna och andra intresserade som ett separat avsnitt ur protokollet.

I debatten efter föredragen framkommo många intressanta och belysande synpunkter om de tuberkulösas kulturella kontakter, om arbetsvård m. m. och i anslutning härtill fick det tillsatta redaktionsutskottet i uppdrag att formulera ett uttalande i diskussionens anda och mening. Detta uttalande återgives i annat sammanhang.

Verksamhetsberättelse — motioner och förbundets framtidsprogram.

Verksamhetsberättelsen behandlades mycket snabbt, då man väl i stort sett hade haft tillfälle att diskutera många frågor under avsnittet "förbundets framtida arbete" vilka hade nära samband med verksamhetsberättelsen. Slutet blev att förbundsförsamlingen godkände verksamhetsberättelsen, revisorernas förslag att bevilja förbundsstyrelsen full och tacksam ansvarsfrihet samt

likaledes det uppgjorda förslaget till vinstfördelning. Verksamhetsberättelsen — delvis avkortad finnes återgiven å annan plats i detta nummer.

Årets motioner rörde sig helt omkring förbundets organisationsform och framtidsarbete, vilket är helt naturligt med tanke på förbundets växande arbetsuppgifter. Motionerna nr 1, 2, 3 från Kalmar Läns Centralorganisation, De Lungsjukas Förening i Norrköping och Hallands Lungsjukas Centralförening i nämnd sifferföljd handlade dels om utökning av ombudsmannaverksamheten och organisationsarbetet, dels om att den nuvarande förbundsstyrelsen på 15 personer skulle ersättas av ett representantskap, där varje län skulle vara representerat. Men en sådan organisationsform förutsatte motionärerna att en djupare samhörighetskänsla skulle skapas inom förbundet och att samarbetet i dess helhet skulle stärkas. Förbundsstyrelsen hade till de nämnda motionerna anfört, att hela förbundets organisationsform borde omprövas och föreslagit förbunds-

kongressen att tillsätta en kommitté med uppdrag att utforma ett praktiskt handlingsprogram för förbundet. I detta uppdrag skulle även ingå att framlägga förslag till organisationsform och arbetssätt. Kommitténs förslag skulle föreläggas 1949 års kongress. Detta förslag till lösning av de frågor, som framgingo av de förenämnda motionerna, bifölls av kongressen.

Motion nr 4 från Hålahults Patienters Understödsförening utmynnade i förslag till förbundsstyrelsen att verka för bildandet av centralorganisationer i län där sådana ej finnas. Kongressen biföll förbundsstyrelsens förslag att i princip tillstyrka denna motion.

Om de nya medlen mot tuberkulos

och deras prissättning m. m. talade överläkare Håkan Larsén, som representerade Lugnets Patientförening. Doktor Larséns föredrag kommenteras på ledande plats i detta nummer. I anslutning till föredraget beslutade kongressen att förbundet skulle göra en framstöt hos vederbörliga myndigheter i syfte att få en rationell lösning av läkemedelsförsörjningen till stånd jämte ett effektivare stöd åt den medicinska tuberkulosforskningen.

Val och voteringar

tillhör de ordinarie programpunkterna på en riksstämman och här följer i knappa ordalag resultaten av de val, som förrättades.

Val av förbundsstyrelsen (verkställande utskott 7 ledamöter och övrig förbundsstyrelse 8 ledamöter).

Verkställande utskott: Förbundsordförande Sigfrid Jonsson, Järvsand, förbundssekreterare Sixten Hammarberg, Stockholm, förbundskassör Einar Hiller,

Stockholm, Carl Mohlin, Norrsundet, Karl Gustav Andersson, Stockholm, Alexander Andersson, Stockholm och Hugo Karlquist, Stockholm.

Övrig förbundsstyrelse: Rudolf Zetterlund, Göteborg, Widar Östling, Luleå, Kurt Kristiansson, Malmö, Charles Andersson, Örebro, Yngve Mattsson, Härnösand, Harald Holm, Holmsund, Alva Bengtsson, Karlshamn och Carl Hellström, Kalmar.

Förbundsrevisorer: Bengt Ericsson, Rönninge, Åke Widell, Stockholm och Lennart Åkerström, Stockholm.

Till yrkesrevisor valdes auktoriserade revisorn Sven Falk, Stockholm med auktoriserade revisorn André Falk som ersättare.

Kommitté för utformande av förbundets organisationsform och framtidsprogram: Sigfrid Jonsson, Järvsand, ordf., Rudolf Zetterlund, Göteborg, Einar Hiller, Stockholm, Carl Mohlin, Norrsundet och Widar Östling, Luleå.

Avslutning — och så träffas vi på nytt 1949!

Samverkande orsaker, pappersransonering m. m., har gjort att vi denna gång inte kunnat ägna så stort utrymme åt kongressförhandlingarna. Det är emellertid vår förhoppning att den arbetsvilja och den mognad i omdöme och sakkunskap, vilket framskyntade i debatterna under kongressen, skall leva vidare och utveckla sig i praktiskt handlande och friska tag för våra gemensamma intressen ute i bygderna, i stad och på land, varhelst vi kan göra en insats inom tuberkulosvården och för De Lungsjukas Riksförbund. Det var nog också med något av denna samfälliga känsla kongressen upplöstes efter tre arbetsfyllda dagar lördagen den 3 juli. Och så arbeta vi vidare mer eller mindre officiellt på var sitt håll — tills vi träffas på nytt till förbundets jubileumskongress år 1949.

Korta plock ur ett kongress-anteckningsblock . . .

1. Socialminister Möller, som prel.-lovat närvara, blev förhindrad att komma men skickade kongressen sin hälsning och välgångsönskan.
2. Förslag om egen kursverksamhet, socialvårdskurser ute i landet, 14 dagars förbunds kurs vid Bommersvik och en särskild korrespondens kurs i tuberkulosfrågor, vann kongressens fulla gillande och stöd.
3. Överläkare Håkan Larsén, populär föreläsare och ombud för patientföreningen på Lugnets sanatorium, rev loss applåder vid kongressen — jämte livliga kommentarer på löpsedlar och ledarsidor i huvudstadspressen.
4. Tidningskommitténs rapport gav lugn och saklig debatt.
5. Lyriskt inslag: Kurt Kristiansson, Malmö, citerade ur "En fattig munk från Skara" av Gustav Fröding. Ett belysande citat insatt på rätt ställe — ska vi gå in för mera poesi i socialpolitiken i fortsättningen?

I anslutning till föredrag om förbundets framtida verksamhet och därvid följande debatt fick redaktionsutskottet i uppdrag att utarbeta följande uttalande, som enhälligt antogs av kongressen.

Att ett tillräckligt antal arbetsträninginstitut för partiellt arbetsföra kommer till stånd, då denna verksamhet torde vara ett mycket viktigt led i eftervården, dels för att förebygga återfall i sjukdomen, dels för att återföra de lungsjuka till ett normalt produktivt arbetsliv.

För att göra de lungsjuka delaktiga i en rikare studieverksamhet och kulturella värden söker förbundet samarbete med det fria och frivilliga studiearbetets organisationer, såsom folkbildningsförbund, folkhögskolekursföreningar och Arbetarnas Bildningsförbund. Det är även förbundets mål att söka få till stånd en egen kursverksamhet för att skapa ökade insikter, kunskap och upplysning om för lungsjuka och samhället betydelsefulla frågor inom tuberkulosvården.

Genom mina sociala

Ungdom och fattigdom m. m.

Det var en gång . . . Ja, det hände ombord på en ångare någonstans vid ett svenskt industrisamhälle. Vi behövde en del tjänster. När man är anställd ombord i ett fartyg, har man inte alla gånger tillfälle att gå iland. En 16-års pojke erbjöd oss sina tjänster, köpte frimärken och andra saker vi behövde, gick med bud till skeppshandeln o. s. v. Snart kom det flera pojkar i ungefär samma ålder och erbjöd oss "passopparbete". Det tycktes finnas gott om ungdomar, som hade tid för sådant mitt under vanlig arbetstid. När den pojke vi närmast anställt för budskickning skulle göra upp med kökschefen om ersättning för arbetet utspann sig ett litet intermezzo. Vår förman hade ett mycket utpräglat ekonomiskt sinne. Han tyckte att det kunde räcka med två cigaretter, som pojken fick. När pojken stod kvar en stund, tummade på de två cigarretterna och uttryckte sitt missnöje med "betalningen" klippte vår kökschef av allt vidare resonemang med orden: "Det är vanligt både här och i alla andra länder, att pojkar i åldern 14—20 år ska arbeta mycket, men inte ha mycket betalt. Det är en mycket nyttig uppfostran . . ." Med denna utveckling av frågan "internationellt sett" menade han att pojken skulle låta sig nöja. Pojken gick iland utan att yttra sig vidare, alla trägna uppvaktningar och pojkarnas tjänstvillighet försvann.

Sedan talade vi med kaffekokerskan, som skötte jobbarbarnas utspisning. "Ungdomen går bara och driver och

ligger mest ute i skogsbackarna och spelar kort. Vad ska det bli av dom? Undrar vad det ska bli för sorts familjeförsörjare av dom," tillade hon och suckade. Och nog fanns det orsak till vissa spekulationer och farhågor. Händelsen inträffade under arbetslöshetsperioden på 1930-talet. Det fanns gott om sysslösa ungdomar, som fördrevo sin tid med kortspel eller på annat sätt. Många arbetsdagar runno bort. Samhällsmaskineriet gick tomgång, och knorret från de arbetslösa skar som en gäll och hotfull symfoni genom de industrisamhällen, som vi besökte med vårt fartyg.

Men tiderna förändras. Nu ropas det efter arbetskraft, och omsorgen om ungdomen tar sig många uttryck. Ungdomens problem och livsföring utredes och kartlägges mycket noga. I Morgontidningen har Gunnar Nelker tagit upp en mycket aktuell ungdomsfråga — "Vad har de unga i lön?" — och ger i detta sammanhang många intressanta uppgifter, synpunkter och jämförelser. Vi citera:

Många ser emellertid problemet helt enkelt så, att de unga genom de stora inkomsterna under tidiga år utan familjeansvar vänjer sig vid en standard, som de sedan inte kan hålla, om inte inkomsterna fortsätter att öka. Eftersom man har klart för sig, att flertalet ungdomar inte får högre inkomster i och med att de gifter sig och får barn, är man rädd för att det ska uppstå stora ekonomiska anpassningsproblem för de unga makarna. För dem som ser problemet på detta sätt, är det naturligt att önska inte en minskning av de ungas inkomster i och för sig utan en förskjutning av löneskalan, så att en inkomsthöjning sätts in just i de åldrar, då de unga bildar familj. Från den utgångspunkten vore det enklast, om de unga kunde förmås att genom frivilligt sparande anpassa sina utgifter med tanke på kommande behov.

Ser man på de faktiska siffrorna över ungdomarnas inkomster, får man svårt att ta bekymren så allvarligt. Siffrorna visar nämligen inte några svindlande inkomster för de yngsta. Genomsnittet ligger tämligen lågt. Glädjande är emellertid den betydande ökningen av inkomsten med åldern. Det är inte så, att flertalet ungdomar når ett inkomsttak vid 20—21-årsåldern. Inkomstökningen fortsätter mycket kraftigt ännu vid 26-årsåldern. Genomsnittligt förtjänar 26-åringarna nästan 50 % mera än 20-åringarna.

*

Men mitt i allt utredandet och analyserandet finns det en stor grupp av ungdomar, som man inte tänkt så mycket på. Hur är det exempelvis med den stora grupp av ungdomar, som drabbats av tuberkulos? Lever inte dessa i stor utsträckning kvar på 1930-talets arbetslöshetsnivå? Samhällets åtgärder har faktiskt vissa likheter med den snåle kökschefens sätt att av-

Riksförbundets verksamhet visar många initiativ och löften för framtiden

Stort intresse omkring förbundets arbete — fördjupade kontakter och utökat samarbete i tuberkulosfrågor

Vid De Lungsjukas Riksförbunds kongress den 1—3 juli 1948 behandlades och godkändes följande verksamhetsberättelse, som här återgives i några korta avsnitt.

Till förbundet var den 1 april 1947 116 organisationer anslutna fördelade på 9 centralorganisationer, 10 länsföreningar, 44 konvalescentföreningar och 53 patientföreningar. Dessutom finns ett antal sektioner av länsföreningar som icke ha självständig förvaltning. Dessa sektioner torde i många fall komma att bilda självständiga föreningar.

Under det förflutna verksamhetsåret har tillkommit 1 patientförening och 3 konvalescentföreningar, medan två konvalescentföreningar och fyra patientföreningar (till följd av överflyttning av patienter till annat sanatorium m. m.) upphört med sin verksamhet. Antalet föreningar, utgjorde efter konsolidering och diverse ombildningar 9 centralföreningar, 14 länsföreningar, 41 konvalescentföreningar, 50 patientföreningar, 1 patient- & konvalescentförening, sammanlagt 115 organisationer den 31 mars 1948. Antalet sektioner hade ökat från 12 till 17.

Föreningsarbetet och ombudsmannaverksamheten.

Arbetet med att stärka förbundets organisatoriska byggnad och utvidga föreningsarbetet har fortgått med ökad intensitet under verksamhetsåret. Distriktsombudsmännen har fortsatt sin verksamhet, trots att denna i viss mån hämmats genom att dessa (Sven Lindberg, Skutskär, och Arne Johansson, Vägsele) tidvis på grund av sjukdom icke varit i stånd att upprätthålla arbetet i full utsträckning.

Föreningsarbetet såväl inom de berörda ombudsmannadistrikten som i landet i övrigt har emellertid avsevärt utökats genom att förbundsexpeditionen under riksombudsmannens ledning kunna bisträcka föreningarna med hjälp vid möten, konferenser och förhandlingar inom respektive orter och arbetsområden.

Inom första ombudsmannadistriktet (Västerbottens län — ombudsman Arne Johansson) har arbetet pågått i enlighet med vad som tidigare varit fallet och även utvidgats i jämförelse med föregående år. Förhandlingar med kommunerna, samarbete med arbetsberedningsorganen och de socialvårdande instanserna i syfte att säkra arbete och utkomst åt de lungsjuka har präglat

färda den tjänstvillige ynglingen med två cigaretter. I vårt arbete att skapa bättre möjligheter till studier och utbildning för ungdomar, som hämmats i sin utveckling av tuberkulos, möter vi en glädjande arbetsvilja, som dock i många fall har svårt att utveckla sig i den rökridå av oförståelse, som omger dem.

Ting.

detta arbete. Kort uttryckt har ombudsmannen och de inom distriktet verksamma föreningarna sökt spåra upp de olika behov som förelegat ifråga om socialhjälp, omskolnings- och utbildningsbidrag m. m., dels genom personliga sammanträffanden med medlemmarna, dels genom cirkulär och skriftväxling för att på bästa sätt i samråd med myndigheter, länsarbetsnämnd, fattigvårdsstyrelser o. s. v., söka komma tillrätta med de svårigheter sjukdomen medför. Detta arbete har även visat påtagliga resultat, som säkerligen visa vägen och övertygar berörda parter om betydelsen av hjälp till lungsjuka som sätter dem i stånd att klara sig själva till nytta för hela samhället.

Andra distriktet (ombudsman Sven Lindberg) omfattar en areal av 62,000 kvkm och en folkmängd på över 850,000 människor kräver naturligtvis mycket av organisatoriskt arbete. Trots dessa omständigheter jämte det förhållandet att ombudsmannen ej kunnat uppehålla tjänsten i full utsträckning har arbetet inom distriktet visat glädjande framsteg. Förutom det rent organisatoriska arbetet, konferenser, möten och förhandlingar samt enskild hjälp i sysselsättnings- och socialvårdsfrågor för medlemmarna m. m., har en del andra märkliga initiativ för omskolning och arbetsträning tagits.

Som inledningsvis angivits har ombudsmannaverksamheten icke utökats till nya områden under verksamhetsåret. Men förbundsledningen har på olika sätt sökt tillfredsställa det behov av medverkan vid möten, konferenser, förhandlingar o. s. v., som förelegat. Sälunda har förbundsordf. Sigfrid Jonsson vid flera tillfällen besökt olika delar av landet och före sin anställning som riksombudsman biträdde v. u.-ledamoten Carl Mohlin riksombudsmannen i organisationsarbetet ute i landet vid ett flertal tillfällen.

Utöver distriktsombudsmännens arbete kan bl. a. nämnas att representanter för förbundsledningen medverkat vid ett 10-tal större socialvårdskonferenser och ett 25-tal offentliga upplysningsmöten i tuberkulosfrågor i olika delar av landet. Härefter är icke inberäknat besök på sanatorier, föreningsmöten och mera interna konferenser och förhandlingar med myndigheter och organ.

Under verksamhetsåret har utarbetats en grundinformation, avsedd som ledning för lokalföreningarnas arbete. Denna handledning innehåller praktiska anvisningar, råd och synpunkter, för organisationsarbete och medlemsvård och är försedd med förteckning över aktuell litteratur.

Behovet av aktiva krafter, som har tid och tillfälle att mera permanent ägna sig åt föreningsarbetet framträder emellertid trots föreningsarbetets utveckling allt starkare och det är en av förbundets och föreningarnas viktigaste uppgifter att lösa denna fråga.

Socialvårdskonferenser och upplysningsmöten m. m.

De av riksförbundet lanserade socialvårdskonferenserna röner fortfarande stort intresse. Läkare och socialvårdstjänstemän, representanter för olika organ och organisationer inom samhälls-

och näringsliv o. s. v., ha funnit dessa sammanträffanden med de lungsjukas egen föreningsrörelse vara en ändamålsenlig arbetsform — ett fritt forum för tankeutbyte i tuberkulosfrågor. Under det gångna verksamhetsåret har icke mindre än nio sådana konferenser anordnats. I anslutning härtill har förbundets propagandabroschyr "Mot framtiden", i vilken framstående experter och målsmän inom tuberkulosvård och socialvård m. fl. medverka, utdelats. Som rent medicinsk upplysningskrift har överläkare Bo Nordgrens broschyr, "Några synpunkter på lungtuberkulosen dess förebyggande och behandlande", utdelats. Båda dessa upplysningskrifter har förbundet tillhandahållit kostnadsfritt.

Årets konferensstäder följer i nedanstående tabell med arrangörerna angivna inom parentes:

Jönköping (Jönköpingsortens Konvalescentförening).

Karlstad (Konvalescentföreningen för Karlstad med omejd).

Kramfors (Kramfors Konvalescentförening).

Linköping (konvalescentfören. i Linköping och Norrköping).

Norrtälje (Stockholms läns Lungsjukas Konvalescentförening).

Sandviken (Gävleborgs läns Centralorganisation).

Sundsvall (Medelpads Lungsjukas Konvalescentförening).

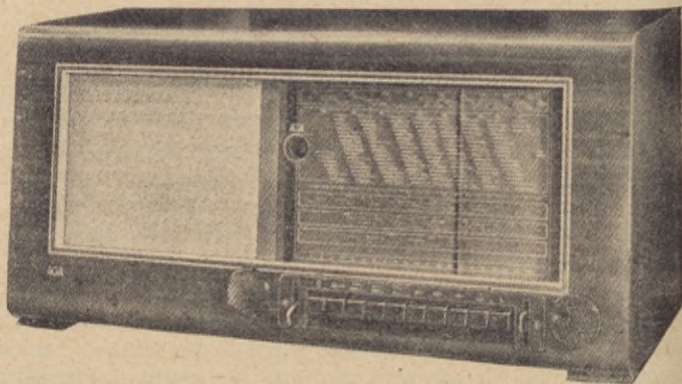
Västervik (Kalmar Centralorganisation och länsarbetsnämnden i Kalmar län).

Örnsköldsvik (Norra Ångermanlands Lungsjukas Konvalescentförening).

Konferenserna ha vanligen omfattat ett län, men på några platser — där avstånden varit allt för stora — har det ansetts lämpligast med ett mindre område. Såsom föredragshållare och föreläsare har anlitats olika experter och målsmän i sociala frågor såväl inom föreningarnas egna verksamhetsområden som från Stockholm. Vid konferenserna i Kramfors, Linköping och Norrtälje medverkade landshövdingarna Ragnar Stattin, Carl Hamilton och Karl Levinsson i nämnd ordning, professor Anders Kristensson medverkade i Norrtälje, doktor John Lundquist i Norrtälje och Sandviken, doktor Arvid Myrgård i Sundsvall och Örnsköldsvik, överläkare Helge Dahlstedt i Kramfors, överläkare Rolf Lemming i Karlstad, överläkare Paul Bergstrand i Linköping, och sanatorieläkare Sture Järlock i Jönköping. Från Arbetsmarknadsstyrelsen har bl. a. byråinspektörerna Albert Bergh och Roland Ericsson, Stockholm, samt arbetsberedningsassistenterna Werner Goetzinger, Härnösand, Carl Hellström, Karlstad, Gustav Lundkvist, Kalmar, Lennart Gerstads, Linköping och Gösta Sjövall, Jönköping, tjänstgjort som föreläsare. Riksförbundet har vid konferenserna i Kramfors, Linköping, Norrtälje, Sandviken, Västervik och Örnsköldsvik varit representerat av Sixten Hammarberg, i Sundsvall och Karlstad av Karl Mohlin och i Jönköping av förbundsordförande Sigfrid Jonsson. Vid konferensen i Sandviken medverkade även ombudsman Sven Lindberg. I övrigt har ett stort antal läkare, socialvårdstjänstemän, landstingsmän och riksdagsmän samt andra myndighetspersoner, representanter för näringslivet och arbetsmarknadens olika parter m. fl., berikat dessa konferenser med värdefulla och positiva debattinlägg.

Förutom dessa stora konferenser har på ett flertal platser offentliga upplysningsmöten varit anordnade under medverkan av läkare, kommunala myndighetspersoner och riksförbundet m. fl. Ett betydelsefullt initiativ i denna riktning har bl. a. tagits av Konvalescentföreningen i Varberg med omnejd. Under hösten 1947 anordnade denna förening en serie upplysningsmöten i varbergsbygden med överläkare Viktor Steffen, Fagereds sanatorium, och Sixten Hammarberg från riksförbundet som talare.

Att såväl socialvårdskonferenser som offentliga upplysningsmöten ha en stor uppgift att fylla i förbundets verksamhet är ställt utom allt tvivel. Härigenom inpräglas betydelsen av kraftåtgärder för tuberkulosens bekämpande och impulser till samarbete och kontakter med olika parter inom samhälls- och näringsliv samt sjukvårdande organ väckes. Det viktigaste är naturligtvis, att det intresse och den publicitet — icke minst genom tidningspressen — som skapats omkring de lungsjuka i samband med en socialvårdskonferens eller ett upplysningsmöte, tillvaratages och utnyttjas på rätt sätt. Ökad förståelse för de lungsjukas livsfrågor, bostadsförhållanden, behovet av effektivare socialhjälp, utbildnings- och omskolningsbidrag m. m. äro några av de resultat man kan inregistrera. En väl genomförd och rätt utnyttjad konferens kan bli en solid grund för samarbete mellan de lungsjukas egna föreningar och alla berörda instanser och intressen på respektive orter och verksamhetsområden. Några mera påtagliga resultat, såsom anslag från lands- (omnämnda i ett annat avsnitt av verksamhetsberättelsen) samt sist och icke minst det stora centrala reformarbete, som pågår bl. a. genom den statliga kommittén för partiellt arbetsföra, har till stor del upprinnelse i intresset och publiciteten omkring riksförbundets socialvårdskonferenser. Denna värdefulla arbetsform bör naturligtvis bestå även i vårt fortsatta arbete. Härvid kan man ifrågasätta — främst på de platser konferenser och upplysningsmöten fyllt den första uppgiften att skapa intresse och förståelse omkring tuberkulosfrågorna — om vi icke bör bygga vidare på denna grund. Detta skulle exempelvis kunna ske i form av gemensamma kursdagar med föreningarna och andra intresseparter inom socialvård, arbetsförmedling o. s. v., och på detta sätt komma frågorna närmare, dryfta förslag till praktiska åtgärder, och söka komma tillrätta med rådande missförhållanden och svårigheter.

Upplysning och åter upplysning är grundläggande för att skapa en fast grund för reformer inom tuberkulosvården. Förutom upplysningsmöten m. m. kan filmen och radion göra stora insatser för att skapa förståelse för de lungsjukas problem. Radiodiskussionen "Skräcken för tuberkulosen gav eko landet runt. Vi vänta flera aktiva insatser under kommande verksamhetsår. Upplysningsarbetet omkring tuberkulosen gäller inte bara de lungsjuka själva — det är ett arbete i samhällets och hela folkhälsans intresse. I ett kultursamhälle måste också den medicinska allmänbildningen hållas på ett högt plan.

Upplysningsarbete genom film och radio.

Förutom här nämnda möten och konferenser vilja vi i anslutning till dessas betydelse som värdefullt upplysningsarbete i tuberkulosfrågor nämna några andra initiativ i samma syfte. Radiotjänst har under året med två värdefulla program, "Sanatorium", som gavs vid årsskiftet och diskussionen "Skräcken för tuberkulosen", vilket senare program ägde rum i mars, inlett ett vär-

defullt upplysningsarbete i tuberkulosvårdens tjänst. Dessa radioprogram ha rönt livlig uppmärksamhet, kommenterats och diskuterats i vidaste kretsar, och det är säkerligen av stort värde om Radiotjänst fortsätter på den inslagna vägen och förmedlar folkupplysning i tuberkulosfrågor. Kommittén för social upplysning har under året låtit inspela en film "Vi vill ha arbete" vilken handlar om de partiellt arbetslösa. Denna film, som omnämnes i ett annat sammanhang i verksamhetsberättelsen, berör även de lungsjukas förhållanden.

Socialvårdskurser.

Riksförbundets socialvårdskurs vid Bommersviks folkhögskola är numera ett årligen återkommande evenemang. Årets kurs, som var den femte i ordningen, omfattade tiden 6—13 september och hade samlat ett större antal deltagare än vad någonsin tidigare förekommit, sammanlagt ett 40-tal elever.

Med undantag av det avsnitt i vilket förbundets funktionärer behandlade förbundets uppkomst och utveckling, framtidsmål, organisation, ekonomi och publicitet, hade kursprogrammet följande sammanställning:

Allmän översikt över socialvården i Sverige, fil. mag. Åke Elmér; Studiearbetet och dess plats i samhälls- och kulturlivet, Hilding A. Ståhl; Hur den svenska riksdagen arbetar och något om tuberkulosfrågor i riksdagspolitiken, riksdagsman Sigfrid Jonsson; De partiellt arbetslösa, sekreterare Karl Montan; Kring kommittéarbetet för partiellt arbetslösa, sekreterare Nils Ström; Tuberkuloslagstiftningen och tuberkulosbekämpandet, doktor John Lundquist; Yrkesutbildning och omskolning, inspektör Roland Ericsson; Arbetsberedning för partiellt arbetslösa, assistent Olle Bergström; Arbetsterapi, arbetsterapeut Elsa Lundborg; Fattigvårdslagstiftningen och fattigvårdens ställning i socialvården, byråchef Ali Berggren; Den nya folkpensioneringslagen, sekr. Per Brusewitz; Social hjälpverksamhet, socialvårdssyssloman Einar Lind samt Bostadsfrågan, aktuarie Just Gustavsson.

Kursarbetet gav i stort sett en fullständig exposé över den sociala utvecklingen i stort och intresset för en fortsatt utbyggnad av vårt förbunds verksamhet, samarbete med myndigheter och institutioner, som komma i beröring med tuberkulosfrågorna och en aktivare medverkan från de lungsjukas egna organisationer vid utformandet av planer och åtgärder, kan med all rätt betecknas som signaturmelodin vid Bommersvik.

Avsikten med kurserna på Bommersvik är att deltagarna i fortsättningen skola bli goda studieledare och funktionärer inom föreningarna och i mån av tid och möjlighet ägna sig åt de socialvårdande uppgifter våra föreningar företräda i samarbete med andra organisationer och de samhälleliga organen.

Men man måste också i detta sammanhang understryka, att många av deltagarna visade en så påfallande mognad och ett sådant intresse ifråga om socialvårdsfrågor att man gärna skulle vilja önska dem fortsatt utbildning till fullt utrustade socialarbetare. Ett sådant arbete kräver givetvis vida mycket mera än vad våra korta socialvårdskurser vid Bommersvik kan ge. Men kunna vi genom det initiativ vi tagit, genom anordnandet av dessa kurser, hjälpa till att skapa aktiva krafter för tuberkulosvården och de partiellt arbetslösa tro vi även att ett sådant tillskott av aktiva viljor skulle vara till stor nytta för såväl samhället som de lungsjuka.

Totalkostnaden för kursen uppgick till kr. 5.518:72 av vilket belopp föreningarna bidragit med kr. 1.334:55 och förbundets nettokostnad stannade alltså vid kr. 4.184:17.

Även några lokalföreningar ha med ledning av förbundets socialvårdskurs sökt få till stånd mindre, lokala kurser för sina medlemmar. Ett gott initiativ i detta syfte togs av Hallands

Lungsjukas Centralförening, som den 18 och 19 oktober hade hyrt semesterhemmet Solvik på småländska höglandet för en kurs med ett 40-tal deltagare från olika delar av Halland. Programmet upptog föreläsningar av arbetsförmedlingsföreståndare Ingemund Bengtsson, Varberg, socialkurator Birgit Busck, Halmstad och Sixten Hammarberg, Stockholm. I anslutning till kursen förekom praktiska övningar i föreningsarbete samt frågestunder mellan föreläsningarna. De frågor, som ventilerades vid kursen, såsom utbildningsfrågor, förslag om inrättande av ett arbetsträningsinstitut i Halland o. s. v., kommenterades livligt i ortspressen. En sådan kurs har säkerligen även stor betydelse genom att den stärker samhörighetskänslan inom föreningarna och vidgar utsikterna för nya krafttag i föreningsarbetet.

En liknande kurs — fast på ett sanatorium — anordnades i Örnsköldsvik mellan den 29 febr. och 20 mars under namnet "Folkbildningskurs i socialpolitik." Arrangerande föreningar voro här patientföreningen Nyttä & Nöje på sanatoriet och Norra Ångermanlands Konvalescentförening i samråd med länets folkbildningsförbund. Ur det innehållsrika kursprogrammet — föreläsarnas namn angivna inom parentes — kan följande nämnas: Vårt studie- och bildningsarbete (fil. mag. O. Carli), Socialvård under 1800-talet (rektor Herbert Lagerström), Översikt över socialvården, (fil. mag. O. Allard), Fattigvårdslagen (socialombudsman E. Lindquist), Pensions- och sjukförsäkringslagen (riksdagsman K. J. Andersson), De partiellt arbetslösa, deras organisationer, aktuella reformer m. m. (Sixten Hammarberg, Stockholm).

Hela denna kursverksamhet, både centralt och lokalt, måste utvidgas i takt med förbundsarbetet för att hålla vår rörelse och våra medlemmar väl insatta i de frågor, som röra sig på vårt arbetsfält. Årets kurser, deras uppläggning och det intresse som rört sig omkring dem, äro goda vägvisare mot framtiden och för vårt gemensamma arbete.

Motion i riksdagen.

I anslutning till proposition vid 1947 års riksdag om inrättande av en arbetsmarknadsstyrelse och förstärkning av den offentliga arbetsförmedlingen väcktes en motion av förbundets ordf. riksdagsman Sigfrid Jonsson. I denna motion hemställdes bl. a. om att Kungl. Maj:t måtte taga under övervägande att tillsätta 24 dispensärkuratorer, en sådan tjänsteman för varje län, med särskild uppgift att handhåva arbetsvårdsärenden för lungtuberkulösa. På detta sätt skulle de lungsjuka i varje län få ett fast stöd, en egen kontaktman, med uppgift att ge hjälp och vägledning i sysselsättningsfrågor. Motionen byggde i stort sett på Kommittén för Partiellt Arbetslösa förslag om inrättande av dylika tjänster. Vederbörande utskott uttalade sig positivt i motionens syfte, men yrkade avslag under motiveringen att det rådande finansiella läget icke tillät en utökning av antalet tjänster i den utsträckning motionen avsåg. Detta avslagsyrkande bifölls även av riksdagen.

(Forts.)

ORD ATT MINNAS:

Ingen ska behöva lida nöd på grund av att han drabbats av lungtuberkulos. Alla ska vi få möjlighet till god omskolning och yrkesutbildning, till goda ekonomiska och sociala förhållanden.

(Förbundsordförande Erik Frithiof.)

En hel del lofvärda initiativ har tagits för att lindra den stora nöden bland barnen. Inte minst intressant är inrättandet av den s. k. Barnens Stad i Saloniki, där tusentals småttingar, föräldralösa stackare, får mat och kläder och god vård och kamratskap. Här ser vi Greklands unga, vackra drottning Friederiki invigningstala i Barnens Stad.

Stridigheterna sätter sin prägelse på stora delar av Grekland. Men skall freden åter komma till detta anrika, vackra land? Alla frågar sig samma sak med ängslan och oro — ingen vet svaret. Och under tiden kämpar unga greker mot varandra, bröder mot bröder. Det är just en modernt utrustad grekisk soldat vi ser på denna bild.

Resa till GREKLAND

DET VACKRA HELLAS är ett land i nöd. Hundratusentals hem äro skövla-de, miljoner människor lever på eller under svältgränsen.

Guerillakriget förs med allt större häftighet, och politiska stridigheter hör till ordningen — eller skall vi säga oordningen för dagen.

Och dock — Atén i all dess praktfulla skönhet finns kvar som ett äremärke över mänsklig kultur, mänsklig skönhetslängtan. De gamla minnesmärkena har trotsat ovädret, som dragit förbi, och de talar sitt tydliga språk om eviga värden.

Men det moderna Hellas är inte bara stridigheter och fattigdom och elände — det är också vilja till återuppbyggande, det är lofvärda initiativ, det är ljusglimtar, som trotsar mörkret.

Det är just detta moderna Grekland vi hälsar på med detta lilla reportage. Låt oss starta vår resa till dagens Grekland!

Livsmedelssituationen har varit katastrofal, och hjälpsändningar-na från olika länder, bl. a. Sverige och Amerika, var ljuset i ett stort mörker. Här ser vi den första amerikanska matsändningen anlända till Grekland — fartyget smyckat med stjärnbaneret. En typisk bild av dagens Grekland.

Fattigdomen och nöden är stor. I ruinerna trängs dagligen ungdomar, som försöker samla ihop något skrot, som de kan sälja till goda priser. Inte minst begärligt är spik, en vara som det är fantastiskt ont om i dagens Grekland. Det är just spik som dessa unga flickor är på jakt efter i det som en gång var ett stort bostadshus.

Barnadödligheten har varit katastrofalt stor i efterkrigs-tid, och inte minst krävde tuberkulosen sina offer. Men verkliga krafttag har tagits, och inga mödor har sparas för att skapa bättre förhållanden åt barnen. Den här soliga ljusa bilden från Barnens Stad där drottningen synes i mitten illustrera den saken.

Broar har sprängts under kriget — men de har byggts upp på nytt, ty Grekland arbetar med tanke på framtiden. Här har vi just invigningen av en återuppbyggd bro "någonstans i Grekland".

Så mycket guld
som solen öst i kväll
på bergen invid Siljan
kan ingen karavan av åsnor
bära över muren

Medan skuggorna ännu var långa
och gräset
en glimmande pärlemomatta
hörde jag tupparnas väckarklocka
i byarna
nere kring sjön.

Varsamt bryter jag ett veteax
från åkerns gula överflöd:
Skönt att slippa stänga av!

Sommarsvit

av BERTIL BODÉN

I vetefältens gula hav
har vindens vågor stelnat
och visar varje kåres väg
— likt sinad rännils fåra.

Se årens massbalett
i flitig övning
— ett vimmel utav ranka lemmar
som pendlar av och an
i rytmiskt luftig böljedans.

Teckningar: Carl Eric Bodén

Världens märkligaste dagstidning

är Påvens inflytelserika L'Osservatore Romano, tidningen utan skandaler, brott, skilsmässor eller idrott, men tidningen som trots en upplaga på "bara" 60.000 kan räkna med en läsekrets på — 338 miljoner!

ATT VARA SÄTTARE på Vatikanstatens egen dagstidning, den åttiosju år gamla *L'Osservatore Romano*, bör vara en tämligen krävande sysselsättning.

Inte nog med att den konservativa chefredaktören, Dalla Torre, hatar allt vad skrivmaskiner heter och fordrar, att alla manuskript skrivs för hand — man tänker bättre då, brukar han säga — utan det är också så, att denna märkliga dagstidning då och då publicerar viktiga Påvetal på ryska, hebreiska, grekiska, arabiska, spanska eller ett tjugotal andra språk. I sätteriet anställda behärskar alltså dessa språk — förutom naturligtvis italienska.

Till skillnad mot andra dagstidningar arbetar personalen på L'Osservatore Romano lugnt och utan allt jäkt. En viktig nyhet kommer kanske inte alls dagen därpå i tidningen — nej, det kan ibland dröja både två och tre dagar. Varför? Därför att man vill kontrollera allt nyhetsmaterial synnerligen noggrant.

När man talar med chefredaktören härom, får man också ett överseende leende till svar plus orden:

— Ja, vi är kanske inte snabba — men vi är säkra!

DEN REDAKTIONELLA DELEN av tidningen omfattar en personal på femton man.

Tretton av tidningens fast anställda medarbetare är journalister, som tidigare gjort sig ett namn i kända katolska tidningar eller tidskrifter. Två av de femton är kyrkans tjänare, som helt sysselsätter sig med religiösa och kyrkliga frågor och problem.

De enda kvinnor, som på ett eller annat sätt har med tidningen att göra, är tillfälliga medarbetare, som skriver dikter och litteraturkrönikor.

Därtill kommer en stor stab utländska korrespondenter, F. n. räknar tidningen med inte mindre än tre hundra dylika medarbetare i nästan varje land jorden runt utom Ryssland. Dessa medarbetare skriver dock aldrig en rad i tidningen — de skickar endast nyheter, meddelanden, som sedan på ett eller annat sätt behandlas av hemmaredaktionen.

Liksom all världens stora dagstidningar abonnerar L'Osservatore också på utlandsmaterial från en mängd telegrambyråer, bl. a. de största, United Press, Reuters och Associated Press.

Allt detta material — och framförallt Påvens viktiga tal — skall samsas om tidningens fyra sidor, vilket betyder, att redaktionen måste sova och sova strängt.

HUR SER DÅ ett nummer av tidningen ut? Första sidan av tidningen har alltid internationella katolska nyheter samt notiser om Påvens mottagningar och uttalanden.

På andra sidan återfinns man alla lokala nyheter från Vatikanstaten och från Italien. Bland annat finns det en spalt, som bär rubriken "Nyheter från Italien", och här brukar Påven ofta brännmärka italienska förhållanden, som kyrkan anser oriktiga.

Tredje sidan behandlar litteratur och konst och liknande. Fjärde och sista sidan, slutligen, ägnas utlandsnyheterna samt kommentarer till dessa.

På denna sida ser man också en och annan annons, men det är inte lätt att få annonsera i denna märkliga dagstidning, cen-

Vilken svensk tidning kan visa en sådan entré som här — till "tidningen utan skandaler, brott, skilsmässor eller idrott" — L'Osservatore Romano — Vatikanstatens egen dagstidning?

suren är sträng, och världens största firmor på olika områden slås praktiskt taget om förmånen att få utnyttja L'Osservatores annonsspalter.

DET HELA BÖRJADE år 1860, då Vatikanstaten hade blivit offer för det just pågående kriget och bland annat tvingats avstå från en del av sitt territorium. Den dåvarande påven, Pius IX, kom så på den goda idén, att Vatikanstaten borde starta en tidning för att kämpa för sina rättigheter.

Påven diskuterade uppslaget med sin vice inrikesminister, Marcantonio Pacelli, f. ö. den nuvarande påvens farfar.

Det dröjde till juli 1861, då Pacelli och tre medhjälpare lyckades få fram fem tusen exemplar av en fyrsidig tidning, som gavs namnet *L'Osservatore Romano*.

Från början var tidningen officiellt självständig och fristående från Vatikanstaten, även om den stred för den katolska kyrkans rättigheter och åsikter.

Det var kampfyllda dagar för Påvestaten och dess lilla tidning, men ju mer kyrkan hade att kämpa för sina rättigheter, ju större

Vem avundas inte turisten denna utsikt över en stad, belyst av medelhavets sol och en blå sommarhimmel över klassiska byggnader och evig kultur?

På post i den heliga staden står dessa soldater — svarta och högtidliga... en ganska slående kontrast till våra svenska soldater.

betydelse fick dess egen tidning, och L'Osservatore blev snart till ett internationellt språkrör för katolicismen.

Det har varit hårda år för tidningens redaktörer. Fransmännen försökte köpa L'Osservatore för att få den att ge efter på neutraliteten. Jesuiterna försökte få den stoppad, och engelsmännen kritiserade den häftigt, därför att tidningen använt så starka ord i avslöjandet av engelsmännen under Boerkriget.

Och än i dag fortsätter striden. Nu är italienske kommunistledaren Togliatti en av huvudmotståndarna, och ännu hårdare går striden mot den antiklerikala dagstidningen Don Basilio.

Men L'Osservatore trivs, och läsekretsen sviker inte. Trots att upplagan nu håller sig kring sextio tusen exemplar per dag, beräknas läsekretsen till 338 miljoner, ty tidningen sänds till all världens katolska institutioner. Ja, det är långtifrån bara katoliker, som är dagliga läsare av L'Osservatore. Tidningens biträdande redaktör, Lazzarini, berättar sålunda med en viss stolthet, att man bland prenumeranterna räknar Kreml, som får tre exemplar var dag.

OM TIDNINGENS SÄTTERI, som är inhytt i en speciell byggnad, skild från tidningens tre huvudbyggnader, kan ha det nog så besvärligt ibland att sätta handskrivna manuskript på de mest underliga främmande språk, har tryckeripersonalen i övrigt mycket goda arbetsförhållanden.

Tryckerisektionen är modernt inredd, här finns mycket snabba rotationspressar och linotypmaskiner, inköpta i USA endast få år före krigsutbrottet. Och för denna moderna apparatur skötsel svarar ett tjugotal duktiga italienska tryckare och ombrytare,

som samtliga är fackföreningsmedlemmar och samtliga är välavlönade.

Just detta faktum, att tidningen inte är ute efter sensationsnyheter, som till varje pris måste spridas så fort som möjligt, gör att arbetet kan fortgå i lugn och ro, utan jäkt men med noggrannhet och gott omdöme.

Naturligtvis har det funnits tider, då tryckeripersonalen blev hårt pressad även på denna märkliga tidningsofficin, och det hände bl. a. i början av andra världskriget, då Påvens tidning var den enda i Italien, som lugnt publicerade nyheter från USA och England och Paris — och som en följd därav plötsligt tvingades öka sin upplaga till hela 350.000 exemplar!

När Italien under krigets senare skede förklarade de allierade krig, skred fascisterna till aktion. Påven kunde inte längre sprida L'Osservatore runt hela Italien, men som en stödåtgärd ordnade vaticanstaten med ett eget tidningsstånd innanför Påvestatens murar.

Här såldes åtskilliga exemplar av tidningen, men ändock minskade upplagan katastrofalt, och snart trycktes inte mer än 35.000 exemplar.

Nu är man åter uppe i sextio tusen, och en ledare i L'Osservatore citeras världen över, vadan den gladeligen läses av miljoner och åter miljoner.

De 338 miljoner katolikernas språkrör är utan tvekan världens märkligaste tidning.

B. M.

PANNKAKSKALASET

Kri 98

Kalle och Tore travar barfota genom skogen. Nyss har det regnat, men nu skinner solen åter klar och sommarvarm. Regndroppar hänger ännu kvar på trädens kvistar och barr. De gnistrar och blänker, när solstrålarna träffar dem. Då dropparna faller till marken uppstår små smattrande ljud. Inifrån småskogen hörs fågelkören mäktig och harmonisk. Från sin upphöjda plats i en grantopp stämmer trasten in som en jublande tenor. Det är en härlig sommardag!

Pojkarna kanske inte märker all denna skönhet. Mest tänker de på att det blev vackert väder igen efter regnskuren. Det var skönt. Att knata ute i regn är mindre lockande. Kalle och Tore är på väg till en "moster" med ett ärende. Vägen går i krökar. Den är blöt och slipprig. Än bär det uppför, än utför. Här och där rinner vatten i hjulspåren. Det är roligt att peta med tårna i jorden eller plöja små kanaler med hälen för att hjälpa fram vattnet. På en del ställen har bildats pölar. Huj! Det är skoj att springa i dem och plaska! Så går vägen över ett slätt berg. Skrammelberget kallas det. Skram-

lar och dånar gör det också när fordonen åker utför där. På berget har solen redan torkat bort regnet. Det känns varmt och ljuvligt under fötterna. Gossarna stannar en stund och rastar på de soldruckna hällarna. Någon brådska har de inte!

Omsider har de hunnit genom skogen. Snart skimtar bondgården, där "moster" Malin bor. Bakom äpple- och körsbärsträd lyser den röda stugan fram. Malin är Tores köttsliga moster, men även Kalle titulerar hennes enligt traktens sed på samma vis.

Framkomna till gården och efter att ha tagit en hel del ting i omgivningen i hastigt skärskådande styr pojkarna stegen mot köksingången. Inifrån köket hörs genom den öppna dörren moster Malins kraftiga stämma. Moran har främmande. En annan fruntimmersröst hörs ibland. När gossarna kommer intassande i köket tystnar Malin för ett ögonblick. Så skiner hon upp i ett fryntligt leende. Pojkarna hälsar. Malin nickar välkomnande. Tore hasplar genast ur sig sitt ärende:

— Dä ä hälsningar från mamma, att moster Malin ska' komme å dricke kaffe i morron.

Uppdraget är uträttat. Tore ser nöjd och förväntansfullt upp på den kraftiga kvinnan. Alltid vankas det väl något som uppmantran för ett bjudningsbud!

Det är Tores mor, som bjur till kafferep. Dessutom är Malin pysens verkliga moster. Ensamrätten till att framföra ärendet, har han. Men för att inte Malin skall finna den ett år äldre Kalle helt sakna uppgift vid detta viktiga ärendes uträttande, häktar denne i, när kamraten slutar:

Av

Gustaf Carlsson

— Å så skulle vi ha reda på, om moster kommer?

Malin ler bredare än förut. Hon känner sig tydligen glad och varm om hjärtat inför utsikten att få gå på kaffebjudning. En vilo- och skvallerstund är ett välkommet avbrott i den jäktiga vardagen. I det ensliga Haghult vankas inte nyheter så ofta.

— Sitt pojkar! bjur moran generöst. Så börjar hon fråga ut pojkarna om saker och ting. De svarar på hennes frågor samtidigt som de ser sig omkring i rummet. Gossarna tittar på katten, som sover på sängen. Kring spiseln nystar en flugsvärm oupphörligt fram och åter. Till Mor Nilsa, gumman som är på besök, går även pojkarnas nyfikna blickar. Mor Nilsa är gammal och böjd. Huvudet darrar beständigt och öronringarna dallrar. Kalle tänker på, vad han hört berättas. Gumman skulle ha varit rik en gång. Gård och boskap har hon ägt. Men hennes man hade "supit upp" gården och förmögenheten. Slutligen hade han kört ihjäl sig en natt i fyllan och villan. Kanske det är för den skull Mor Nilsa alltid är så stillsam och ser så sorgsen ut? undrar gossen för sig själv. Och öronhängena, de gula, tjocka och glimrande ringarna, kanske de är fattiga rester från bättre och lyckligare dar?

Moster Malin har gräddat råmjölkspannkakor. Nyss har hon tagit ut en ängande form ur ugnen.

— Vill ni smaka pannkakan, pojkar? frågar hon. Kalle tänker på, att Malin har namn om sig att inte vara vidare noggrann och renlig av sig. Råmjölkspannkaka brukar dock smaka gott. Gossarna tackar ja. Någon förplågnad bör de väl ha, när de gått den dryga vägen till Haghult för att bjuda till kafferep! Malin kastar fram ett par tallrikar på bordet. Åt var och en av parvlarna skär hon upp en stor bit pannkaka varefter en nypa socker strös över. Kalles och Tores blickar möts i ljuvliga kalastankar...

Så får pojkarna slå sig ned vid bordet. De båda kvinnorna går in i rummet innanför köket för att talas vid om spånadsarbete, som Mor Nilsa är hemma med. Grabbarna hugger friskt in på anrättningen. Många tag har de dock inte hunnit tugga förrän det känns osmakligt i mun. Pannkakan är kärv och besk och äcklig. Tore försöker svälja, men det vill inte gå. Så ser han upp på kamraten. Kalle tuggar och grimaserar, han bemödar sig om att äta som vanligt men misslyckas.

— Ho ä inte go, halvviskar, Tore.

— Den ä sur, fastslår Kalle med låg röst.

Pojkarna tittar på varandras ansiktsminner. Båda ser komiska ut, men situationen lämpar sig knappast för skratt. Omsider lyckas de svälja första tuggorna. Kalle petar på sin pannkaksbit med kniven och försöker äta på nytt, men därtill fordras

stor självövertvinnelse. Tore ser på sin portion och vändas. Han ger katten ett stycke.

— Kiss-kiss, lirkar han kärvtänligt. Men katten vill inte heller äta.

— Ja kan inte äte opp'na, klagar Tore i bekymrad ton. Pojkstackarn ser ynkelig ut, där han sitter framför den tillsynes präktiga maten. Hur kan förresten pannkakan smaka så illa, nygräddad som den är? undrar grabbarna. Men mjölken måste ha varit skämd innan den slogs i pannan.

Kalle tittar ut genom det halvöppna kökfönstret. Där utanför går gårdens höns.

— Om vi — —, sår han, men hejdar sig mitt i meningen. Kalle kom att tänka på kamratens släktskap med Malin. För-läget flackar hans nyss talande blickar förbi Tores. Det kunde ha sina konsekvenser att fullborda den tanke, som dykt upp i hans hjärna. Men Tore har förstått! Han är redan vid fönstret och slänger ut en bit av pannkakan. Hönsen blir vilda av iver. För dem var pannkakan en oväntad extraförplågnad. Alla vill ha del av biten. Tuppen kacklar och väsnas alldeles förskräckligt. Pojkarnas hjärtan står nästan stilla i bröstet av spänning och ängslan. Tänk om moster Malin tittade ut genom rumsfönstret och finge se något! Mor Nilsa är ganska döv och kvinnornas högljudda samtal förtar en del av oljudet ute bland hönsen. Allt går således väl. Bit efter bit av pannkakan slängs i väg genom fönsteröppningen. Hönorna springer kors och tvärs ute på gårdsplanen med pannkaksstycken i näbbarna. Läger en höna ned en bit för ett ögonblick, genast är en annan framme och hugger åt sig. Tuppen lockar och skriker som besatt. Det är ett kakalorum utan gränser, tycker pojkarna. Äntligen åker de sista resterna av maten ut genom fönstret. Kriget mellan hönorna

mojnar av. Grabbarna sitter mitt emot varandra vid bordet framför de tomma tallrikarna. Ögonen glittrar. Blickarna röjer belåtenhet, solidaritet. Pannkakskalaset blev i alla fall ett roligt äventyr.

Snart kommer moster Malin och mor Nilsa tillbaka ut i köket. Malin ger pojkarna ett forskande ögonkast. Med en förnöjd min konstaterar hon, att tallrikarna är tomma.

— Vill ni ha mer pannkaka, pojkar? frågar hon.

— Nej, tack! stöter parvlarna fram samfällt och spontant. Blixtnabbt hoppar de upp från stolarna för att undgå Malins ovanligt stora givmildhet. Pojkarnas ansikten skvallrar troligen om stor förskräckelse.

— Va inte pannkakan go, då? spørjer moran. Gossarnas snabba manöver från bordet har kanske väckt en misstanke hos henne.

— Jo-o-då! utbrister båda pojkarna ivrigt. Samtidigt ger de varandra en prövande blick. Så leker åter leenden över deras runda anleten. Deras sinnen är fyllda av ljust samförstånd.

Och moster Malin ler också. Moran är nöjd och glad.

När Mor Nilsa skall gå, sveper Malin in en pannkaka i ett papper och lägger överst i gummans spånadskorg. Det skall vara en gåva till den gamla för hennes arbete åt den välmående bondkvinnan. Pojkarnas ögon blir runda av förvåning. Pannkakan är ju sur! Men Mor Nilsa lägger båda sina skrumpana händer kring Malins valkiga, fasta näve. Upprepade gånger niger den gamla djupt.

— Tack! Tack! Gud välsigne'na, sår hon. Gummans huvud darrar och öronringarna dallrar. Malin nickar vänligt till svar.

För första gången snuddar kanske pojkarnas tankar vid begreppen fattigdom och ödmjukhet.

De Lungsjukas Riksförbund

Kocksgatan 15, Stockholm.

Tel. växel: 41 39 99 och 44 40 40.

Kassör Hillers bost. tel. 49 60 96.

Konvalescentföreningar anslutna till

De Lungsjukas Riksförbund.

- BLEKINGE LÄN:** Konvalescentföreningen för TBC-lungsjuka i Blekinge Län, Box 95, Karlskrona. Ordf. fru Alva Bengtsson, Hantverk.-g. 14, Karlshamn. Korresp. Gösta Hansson, Gyllenstiernas väg 11 a, Karlskrona.
- GOTLAND:** Gotlands Konv.-för. Ordf. Erik Jacobsson, Kommendantsbacken 8, Visby. Tel. 231.
- GÄVLEBORGS** Centralorganisation för Lungtuberkulösa. Ordf. Ivar Persson, Västanbygatan 10, Sandviken.
- BOLLNÄS:** Västra Hälsinglands Konvalescentförening. Ordf. och korresp. Sven Pettersson, Fack 34, Bollnäs.
- FORSBACKA:** Forsbacka Konvalescentförening. Ordf. Erik Skantz, Svartberget, Forsbacka.
- GÄVLE:** Gävle Konvalescentförening. Sekr. Alf Arusell, Brynäsgrat. 35, Gävle.
- HOFORS:** Hofors Konvalescentförening. Ordf. Karl Danielsson, Kasärng. 7, Hofors I. Tel. 712.
- HUDIKSVALL:** Norra Hälsinglands Konvalescentförening. Ordf. Sven Bergkvist, Ö. Ede, Delsbo.
- SANDVIKEN:** Sandvikens Konvalescentförening. Ordf. och korresp. Oscar Engberg, Bessemersgatan 5, Sandviken.
- GÖTEBORG:** Göteborgs Lungsjukas Centralförening, adr. Hertzia (tel. 11 96 02).
- HALLANDS LÄN:** Hallands Lungsjukas Centralförening, ordf. o. korresp. Lars-Olof Nilsson, Postfack 12, Varberg. Södra Hallands Konvalescentförening, ordf. Carl Nyman, Sperlingsgatan 14, Halmstad. Mellersta Hallands Konvalescentförening. Korresp. Dagny Johansson, Brohem, Morup. Varberg m. omnejd Konv.-förening, ordf. John Höög, Fack 12, Varberg, postgiro 27 69 62. Norra Hallands Konv.-förening, ordf. Johannes Johansson, Klockaregården, Lindome.
- ÖSTERSUND:** Jämtlands Läns Konvalescentförening, Box 139, Östersund. Ordf. B. E. Norman. Tel. 3601 kl. 17.30—18.30.
- JÖNKÖPINGS LÄN:** Jönköpings läns lungsjukas Centralorganisation, Postfack 658. Ordf. Josef Svensson, Gröna gatan 22 B, tel. 3766.
- Sektioner:** Jönköping: Jönköpingsortens Konvalescentförening för TBC-sjuka. Ordf. Josef Svensson, Gröna gatan 22 B. Tel. 3766. Värnamo: Värnamoortens Konvalescentförening för tbc-sjuka, Box 25. Korresp.: Karl Huld, Missionskyrkan, Värnamo.
- KALMAR LÄN:** Kalmar läns Centralorganisation. Ordf. och korresp.: Carl Hellström, Ståthållaregatan 13, Kalmar. Tel. 4737. Kalmar Konvalescentförening. Ordf. och korresp. Göte Karlsson, Johannesbergsgatan 12. Nybro: Nybro Konvalescentförening för lungsjuka. V. ordf. och korresp. Sigvard Nordborg, Långgatan 20, Nybro. Västervik: Västerviks Konvalescentförening för tbc-sjuka. Ordf. och kor-

- resp. K. E. Palmgren, Hallströmogat. 70, Västervik. Tel. 1551.
- ÖLAND:** Ölands Konvalescentförening för lungsjuka. Ordf. och korresp. Sten Pettersson, Böda.
- FALUN:** De Lungsjukas Konvalescentförening i Kopparbergs län, Box 21, Falun. Ordf. Karl Pettersson, Borlänge, Box 5234. Tel. 105 19.
- KRISTIANSTADS LÄN:** De Lungsjukas Förening i Kristianstads Län. Ordf. och korresp. Hasse Eriksson, Helgagatan 16 B, Kristianstad.
- KRONOBERGS LÄN:** Kronobergs läns Konvalescentförening. Ordf. Gustav Björkander, Sanatoriet, Lugnet. Telefon Växjö 2188, sek. Stig Karlsson, Pl 232, Lessebo. Postgiro 28 57 82.
- MALMÖHUS LÄN:** Malmöhus Läns Lungsjukas Centralorganisation, Kamrerгат. 3, Malmö.
- ESLÖV:** Konvalescentföreningen för TBC-lungsjuka i Eslöv med omnejd, Box 107, Eslöv. Ordf. Malte Hermansson, Kungsgatan.
- HÄLSINGBORG:** De Lungsjukas Konvalescentförening, Hövidsmansgatan 4, Hälsingborg.
- HÖGANÄS:** De Lungsjukas Konvalescentförening, Höganäs. Ordf. Inga Gustavsson, Jungsmansgatan 1.
- LANDSKRONA:** Understödsföreningen för lung-tbc-sjuka i Landskrona stad. Exp. Fiskaregränden 31, Postfack 113.
- LUND:** Konvalescentföreningen för TBC-lungsjuka i Lunds stad. Exp. L:a Fiskaregatan 4 (tel. 4990).
- MALMÖ:** Understödsföreningen för Lung-tbc-sjuka i Malmö stad. Almbäcksgatan 2 B, Malmö.
- YSTAD:** Konvalescentföreningen för Lungsjuka i Ystad med omnejd. Korresp. Hugo Olsson, Tobaksgrat. 39. Tel. 1012.
- NORRBOTTENS LÄN:** Norrbottens Lungsjukas Centralförening. Ordf. Widar Östling, Föreningsgatan 39, Luleå 2. Tel. 4746.
- KALIX:** Kalixbygdens Konvalescentförening. Ordf. Karl Jönsson, Box 289, Kalix.
- KIRUNA:** Kiruna Konvalescentförening. Ordf.: Slöjdlärare Alfred Lundström, Matojärvigat. 18, Kiruna.
- LULEÅ:** Luleå Konvalescentförening ("Konscento"). Ordf. Bertil Backman, Bivägen 1, Bergnäset, tel. 3519. Korresp. fru Karin Eriksson, Sjöfartsgatan 20, Svartöstad.
- MALMBERGET:** Malmbergets Konvalescentförening (Malkova). Ordf. Sixten Andersson, Tältgatan 7.
- RÅNEÅ:** Råneåbygdens Konvalescentförening. Ordf. och korresp. Josef Sjöberg, S:a Orrbyn, Niemisel. Tel. 13.
- PITEÅ:** De Lungsjukas Konvalescentförening Ordf. och korresp. Gerhard Carlsson, Box 721, Piteå.
- SKARABORGS LÄN:** Skaraborgs läns Konvalescentförening. Ordf. Bertil Nordh, Postfack 16, Skövde.
- STOCKHOLM:** Centralstyrelsen för Stockholms Lungsjuka FLIS, Bondegatan 58, Stockholm. Tel. 40 65 71. Föreningen för Lungsjuka i Stockholm, FLIS. Ordf. Hugo Karlquist. Exp.: Bondegatan 58. Kassör Per Johansson. Tel. 40 65 71. Postgiro 15 99 30.
- STOCKHOLMS LÄN:** Stockholms Läns Lungsjukas Konvalescentförening. Postbox 42, Sundbyberg. Postgiro 28 89 42. Ordf. Adr. Carlsson, Oxelv., Barkarby. Tel. 36 28 23.

- Sektioner:** Sundbyberg, Solna o. Spånga: Hagavägen 36, Hagalund. Ordf.: Lennart Malmqvist, Järvagatan 17, Hagalund. Södertälje: Hilbert Svensson, Dalgatan 21 A.
- ESKILSTUNA:** ELKÄ (Eskilstuna Lungkonvalescenter). Ordf. Erik Norgren. Djurgårdsv. 16, Eskilstuna. Tel. 364 39. Föreningens postgiro 28 49 47.
- UPSALA LÄN:** Upsala läns konvalescentförening. Ordf. Sven Lindberg, Svarthamn 27, Skutskär. Tel. Harnäs 165. Kassör frkn Ulla Karlsson, Skolgatan 63 B, Uppsala. Tel. 341 07.
- Sektioner:** Skutskär m. o.: Ordf. Edvard Henriksson, Harnäs; Tierp m. o.: Ordf. Petrus Eriksson, Box 201, Tierp. Tel. 137; Söderfors m. o.: Ordf. Folke Axelsson, Östermalm, Söderfors; Enköping m. o.: Ordf. E. A. Lindkvist, Cyklonvägen 10, Enköping; Örbyhus m. o.: Ordf. Arne Karlsson, Box 2137, Tierp; Uppsala m. o.: Ordf. Ulla Karlsson, Skolgat. 63 B, Uppsala. Tel. 341 07.
- KARLSTAD:** De Lungsjukas Konvalescentförening, Karlstad. Ordf. Kaal Eriksson, Kvarnbergsgatan 55.
- VÄSTERBOTTENS LÄN:** Västerbottens Lungsjukas Centralförening. Ordf. Harald Holm, Box 1836, Holmsund.
- SKELLEFTEÅ:** Norra Västerbottens Konvalescentförening. Ordf. och korresp. fru Nora Lindquist, Egnahemsgatan 40.
- UMEÅ:** Konvalescentföreningen Lövsta, Umeå. Ordf. Sigfrid Eriksson, Box 1756, Holmsund.
- LYCKSELE:** Konvalescentföreningen Bången. Ordf. Arne Johansson, Vägsele.
- VÄSTERNORRLANDS LÄN:** Västernorrlands Lungsjukas Centralförening. Ordf. Yngve Mattsson, Skeppsbron 1, Härnösand. Tel. 2337. Sekr. Sven Wallmark, Alléväg. 24. Tel. 1081.
- HÄRNÖSAND:** Ångermanlands Lungsjukas Konvalescentförening. Ordf. Yngve Mattsson, Skeppsbron 1, tel. 2337.
- KRAMFORS:** Kramfors Konvalescentförening. Korresp. Alvar Westin, Box 307. Västra Medelpads Lungsjukas Konvalescentförening, Lotjärn, Slättån.
- SUNDSVALL:** Medelpads Lungsjukas Konvalescentförening Skolhusallén 23, Sundsvall.
- ÖRNSKÖLDSVIK:** Norra Ångermanlands Konvalescentförening. Ordf. Carl Jonsson, Box 276.
- VÄSTMANLANDS LÄN:** Föreningen för lungsjuka i Västmanland (F.L.I.V.). Ordf. Gunnar Pettersson, Vasagatan 41 A, Västerås. Tel. 332 41. Sektionen i Köping: Ordf. Rune Ström, Scheelegatan 33 E.
- BORÅS:** SÄLKO Södra Älvsborgs läns konvalescentförening Postfack 216, Borås. Tel. 200 02 säkr. eft. kl. 17.
- VÄNERSBORG:** Norra Älvsborgs Konvalescentförening. Ordf. Knut Andersson, Nygat. 3, Vänersborg. Ombud i Ämål: John Ljungqvist, Drottninggat. 17.
- ÖREBRO LÄN:** Örebro Läns Patientförening, Postfack 92, Örebro. Ordf. Charles Andersson, Stenhuggarevägen 11, Örebro.
- ÖSTERGÖTLANDS LÄN:** De Lungsjukas Förening i Östergötland, Box 101, Linköping. Tel. 4440. Ordf. Thure Nilsson.
- NORRKÖPING:** De Lungsjukas Förening och Understödsfond u.p.a. i Norrköping, Skolgatan 3. Tel. 230 19. Ordf. Harald Roos.

Konvalescenter på herrgårdsträff

Sandvikens Konvalescentförening anordnade en lyckad kamratträff den 6 juni på Högbo herrgård intill Sandviken. Inbjudna voro Hofors Konvalescentför., Forsbacka Konvalescentför samt Valbo Patientför. Men tyvärr hade endast Valbo hörsammat inbjudan. Dagen började med färd från Sandvikens järnvägsstation med buss som förde oss till Högbo herrgård.

Deltagarna på herrgårdstrappan.

När vi installerat oss i bekväma fåtöljer fick vi höra musik från fiol och gitarr av Joel Rådberg och Gunnar Kihlström som också voro goda sångare och humorister, vilket bidrog till den gemytliga dag vi fick uppleva. Inledningstalare var Ivar Persson som betonade, att vi måste slå oss lös från vardagen någon gång och känna oss som människor, vi äro handikappade, men ingen kan neka oss att njuta av naturens härlighet och fågelsången.

Efter inledningen gingo alla ut för att bese omgivningen som var mycket vacker, och gamla byggnader där Sandvikens Järnverk började sin verksamhet för nära 100 år sedan.

När vi återvände till herrgården stod ett inbjudande lunchbord dukat för oss och aptiten var det inget fel på, alla gjorde heder åt den goda anrättningen. I en paus klände alla i med bordsvisan som diktats av en kamrat.

Medan vi satt och njöt efter lunchen

läste Joel Sjödin dikter av Erik Lindorm och Hjalmar Gullberg samt en novell av Dan Andersson vilket uppskattades livligt. Oskar Engberg uppträdde som akrobat och fick starka applåder, sedan var det lekar och skämt där alla gjorde sitt bästa för att höja stämningen. Timmarna rullade iväg under musik och sång tills vi kallades till kaffe och tårta på den stora verandan, där dikter lästes och historier berättades under allmän munterhet från tacksamma åhörare. Kl. 17.00 hämtade bussen oss igen för hemfärd. Det var några lyckliga människor som lämnade det vackra Högbo, en upplevelse rikare och ett minne som man kan njuta av långt in i den grå vardagen. Alla voro ense om, att arrangörerna gjort sitt allra bästa.

Engelska sjuksköterskor

behöver en mera tidsenlig och trevlig uniform hörde vi talas om för några år sedan. Nu har den nya utstyrseln kommit. Om detta skriver en huvudstadstidning:

"Ny uniform får de engelska sjuksköterskorna i dagarna. Det är den kände engelske modeskaparen Norman Hartnell — han som gjorde prinsessan Elizabeths bröllopsutstyrsel, — som fått i uppdrag att skapa sköterskornas new look. Den nya dressen är i grönt och i tre delar: jacka, kjol och lämplig blus, krage och slips. Huvudbonaden finns i tre olika typer, som var och en får välja efter tycke och smak.

Så nu får väl de engelska sköterskorna en smula huvudbry... Ett tjänstemärke — också i grönt — hör till uniformen."

"När och fjärrans" red. skulle gärna velat visa en bild av en engelsk sjuksyster i sin nya dräkt. Tyvärr ha vi inte lyckats få någon sådan bild, men red. tror att den engelska sjuksköterskan kommer att se ungefär så trevlig ut som den bild vi visar här.

Vad säger nu våra svenska systrar om en ny dräkt? För vår del taga vi naturligtvis inte ställning till denna fråga, men önskar våra svenska systrar sig en annan dräkt så missunnar vi dem inte detta. Arbetet på sjukhusen kräver mycket. Det vet vi. Kan det göras något för att göra livet ljusare och friare — inte minst genom en uniform som man trivs i — så har inte vi något att invända mot — en sådan reform i uniform! Men — som sagt — våra systrar få själva avgöra. Nu ha vi i alla fall velat tala om nyheten från England.

Boken "Hur blir den tuberkulos-sjuke återställd"

har rönt livlig uppmärksamhet i pressen. Ur Stockholms-Tidningen återge vi här ett avsnitt ur en recension skriven av Wolfram Kock:

En strålande solvarm sommardag för ett par år sedan hade undertecknad under ett studiebesök på den världsberömda Clinique Manufacture International i Leysin högt uppe i den schweiziska alpvärlden tillfälle att gå rond med en schweizisk kollega. Den rondan gick från solaltan till solaltan, där patienter brundbrända som negrer med en hänförande utsikt över fjärran snötäckta alptoppar låg i sina sängar och sysslade med allsköns finmekaniskt arbete — tillverkning av kameradelar, klockfjädrar o. s. v. Men rondan passerade också igenom verkstäder för tillverkning av arbeten av papp och läder, genom tryckerier och bokbinderier. Överallt var patienterna sysselsatta med produktivt arbete. Men sanatoriet var också ett verkligt sjukhus med medicinska behandlingsrum och operationssalar. Jag befann mig i ett av de mest berömda centra för tillvaratagandet av de partiellt arbetsföra lungsjukas arbetskraft. Detta viktiga socialmedicinska problem är temat för de bägge engelska tuberkulosläkarna Heafs och Mc Dougalls nyligen utgivna bok. Den har översatts på svenskt språk av sekr. i Nationalföreningen mot tuberkulos, med. dr John Lundquist, som även försett den med en kort introduktion och en översikt över de åtgärder, som i vårt land utförts och planerats på området.

Först när författarna kommer in på testningen av den tuberkulossjukes förmåga att tåla vid de med olika slags arbete förenade ansträngningarna och det imponerande arbete, som särskilt i England, USA och USSR gjorts för att skapa lämp-

(Forts. å sid 25.)

Det har från läsekretsens sida uttalats önskemål om att Status schackspalt även måtte omfatta en avdelning för problem. Det är mig en stor glädje att kunna tillmötesgå denna önskan. Samtidigt kommer att införas en avdelning för Studier — den konstform inom schacket, som är närbesläktad med Problemet, men har en mera partimässig prägel. Lösningarna komma att återges i nästföljande nummer.

Genom detta arrangemang tro vi oss ha tillgodosett schackvännernas skilda intressen — alla former av schackkonsten bli ju på så sätt representerade. Dessutom bli ju läsarna mera aktivt engagerade — i synnerhet vid lösandet av uppgifterna.

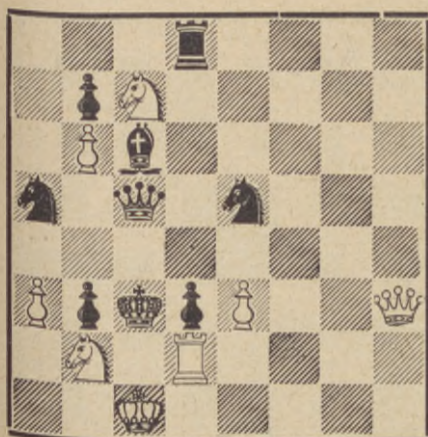
Vi inleda problemavdelningen med ett alster av problemkonstens store klassiker — Samuel Loyd.

Studien är komponerad av A. Troitzky — ett världsnamn på detta område. Och så få vi önska lycka till med lösandet av tankenötterna!

Gunnar Skarp.

PROBLEM N:R 1.

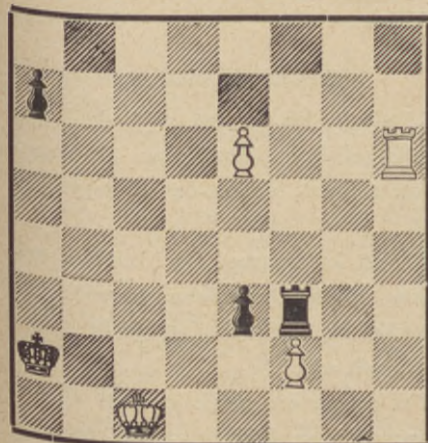
Av S. Loyd.

Matt i två drag.

STUDIE N:R 1.

Av A. Troitzky.

Vit drar och vinner.

Schack

Redigerad av

E. LUNDIN

och

G. SKARP

INDISKT PARTI.

Gideon Ståhlberg väntas i dagarna, efter en nära tioårig bortavaro, återvända till Sverige. Som ett prov på vår berömde landsmans spelskicklighet återge vi här ett parti från mästarturneringen i Mar del Plata, Argentina.

Vit: Ståhlberg

1. d2—d4
2. c2—c4
3. Sg1—f3
4. g2—g3
5. Lf1—g2
6. 0—0
7. Dd1—c2

Svart: Szabo

- Sg8—f6
- e7—e6
- b7—b6
- Lc8—b7
- Lf8—e7
- 0—0
-

En av Najdorf och Eliskases med framgång använd fortsättning, som i varje fall för till mindre kända fortsättningar än 7. Sc3.

7. — c7—c5

Här har även försökts 7. —, Sc6, och 7. —, Le4.

8. d4×c5 b6×c5
9. b2—b3 —

I en turnering i Wien 1935 spelade Grunfeld 9. Sc3 mot Eliskases, och besvarade 9. —, Sc6 med 10. Td1, åtföljt av b2—b3, och Lb2.

9. — — Sb8—c6
10. Lc1—b2 Sc6—b4

Med detta och följande drag söker den ungerske mästaren rycka till sig initiativet, men vit vidtager energiska och effektiva motåtgärder.

11. Dc2—c1 Sf6—e4
12. Sb1—c3 f7—f5
13. Tf1—d1! Dd8—c8

Efter partiets slut betecknade Szabo textdraget som ett fel och föreslog 13. —, Tb8, men frågan är, om ens denna förbättring av spelsättet kan rädda varianten. 14. a2—a3!

Ett till synes oskyldigt och färglöst drag, som i själva verket inleder en vittberäknad kombination.

14. — — Sb4—c6
15. Sc3×e4! f5×e4
16. Sf3—g5 Sc6—d4

Svart föredrar att offra en bonde, utan tillräcklig kompensation med icke föraktliga praktiska räddningschanser, framför att tillåta utförande av vits ovan nämnda kombination. Efter 16. —, Sa5. 17. L×e4! för såväl 17. —, L×e4. 18. S×e4, S×b3, 19. Dc3, Sd4, 20. Dd3! som 17. —,

h6. 18. L×b7, D×b7. 19. Dc3, Lf6. 20. D×a5, L×b2. 21. Ta—b1, D×b3. 22. Sf3, till klar fördel för vit. Huvudvarianten är därför 17. —, S×b3. 18. L×h7†, Kh8. 19. Dc3, Sd4. 20. T×d4! På 21. —, L×g5 följer nu 22. Th4! Lf6. 23. Lb1!, Kg8. 24. Dc2 etc. Svart har därför ej något bättre än 21. —, c×d4, vilket efter 22. D×d4, Lf6. (Eller 22. —, e5. 23. D×e5, Lf6. 24. Sf7, T×†7. 25. Dh5, L×b2. 26. Lg6, Kg8. 27. L×f7†, Kf8. 28. Tb1, L×a3. 29. T×b7, D×b7, D×b7. 30. Ld5, Db1†, 31. Kg2 etc. Eller 24. —, K×h7. 25. Dh5†, Kg8. 26. Sh6†, g×h6. 27. Dg6†, med avgörande fördel). 23. Dh4, L×g5. 24. D×g5. 24. D×g5 leder till klar vinstställning för vit.

Det har med sanning sagts, att många av de vackraste och svåraste kombinationerna i schack aldrig komma till utförande!

17. Lb2×d4 c5×d4
18. Sg5×e4 Ta8—b8
19. b3—b4 a7—a5

Enda möjligheten att komma till motspel.

20. b4—b5 Lb7×e4
21. Lg2×e4 Dc8—c5
22. Dc1—b1 — —

Naturligtvis ej 22. Dc2, på grund av 22. —, T×f2!

22. — — Kg8—h8
23. Db1—d3 Tf8—f6
24. Dd3×d4! — —

Genom detta kvalitétsoffer framtvingar vit ett vunnet slutspel.

24. — — Dc5×d4
25. Td1×d4 Le7—c5
26. Ta1—d1! Tf6×f2!

Den bästa räddningschansen, ty på 26. —, L×d4, 27. T×d4, 27. T×d4, d5. 28. C×d5, T×b5 (28. —, e5. 29. Tc4) strandar på 29. d×e6, och efter 27. —, Tf7.

27. Kg1×f2 e6—e5
28. e2—e3 e5×d4
29. e3×d4 Lc5×a3

Trots de olidfärgade löparna är svart förlorad, ty vits fria b-bonde är för stark.

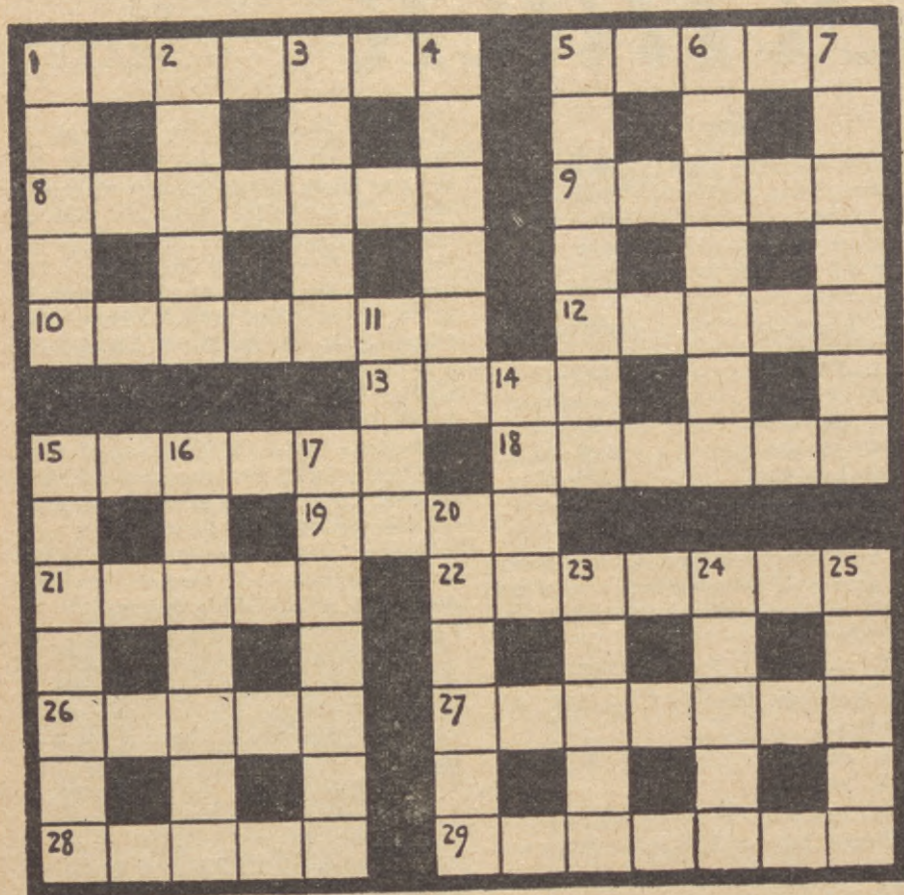
30. Kf2—e3 g7—g6
31. Ke3—d3 — —

Vits plan är lika enkel som effektiv: han vill föra kungen till a4, och sedan avancera med c-bonden.

31. — — Kh8—g7
32. Le4—d5 La3—e7
33. Td1—a1 Le7—d8
34. Kd3—c3 h7—h5

(Forts. å nästa sida.)

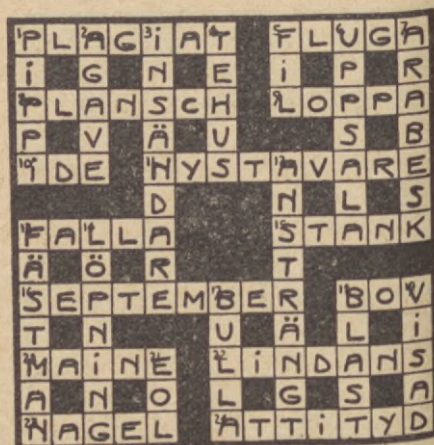
Korsord Nr 8

WASABRÖD ger råg i ryggen!

- koncentrerad livskraft, enligt modern hälsovårdsprofessor lyxvara utan näring. (7)
6. Engelsk jycke, liknar doggen mycke. (7)
 7. Sticka iväg ut på sjön. (7)
 11. Skrev Heidenstam om inbillningens logik. (4)
 14. Vem såg regnbågen först? (4)
 15. Tusen och en natt. (7)
 16. Kleen men inte Kron. (7)
 17. En bildning som varar. (7)
 20. Hindrar folk från att ramla i sjön. (6)
 23. Betalas på svarta börsen. (5)
 24. 40 kr. för ett kilo kaffe. (5)
 25. Före. (5)

Lösning till korsord nr 6.

Pristagare: 1:a pris kronor 10:—, förvaltare L. O. Nenzell, Anders Reimers väg 16, Stockholm 36; 2:a pris kronor 5:—, fru Anna Lisa Adolfsson, Länssanatoriet, avd. 3, Uttran.

TÄVLINGSREGLER.

Lösningar till korsord nr 8 skall vara Status redaktion, Kocksgatan 15, Stockholm, tillhanda senast den 10 september 1948.

För att komma med i prisbedömningen måste tävlingsförändelse vara märkt "Korsord nr 8". Glöm ej att tydligt ange namn och adress!

Två priser, ett på tio och ett på fem kronor utdelas. Lösning och pristagarnas namn kommer i oktobernumret.

VÄGRÄTA ORD.

1. Sångarhyllning sen Söderns sol sig sänkt. (7)
5. En sympatisk gaddstekel. (5)
8. En hörnsten i vårt kosthåll. (7)
9. Är uppåt i rikets fjärde stad. (5)
10. Gräddan av Spaniens adel. (7)

(Forts. fr. föreg. sida.)

35. Kc3—b3	h5—h4
36. g3×h4	Ld8×h4
37. Kb3—a4	Lh4—f2
38. Ta1—d1	Tb8—h8
39. b5—b6	Th8×h2
40. Td1—d3!	Lf2—g1
- På 40. —, Th8 avgör 41. K×a5.
 41. b6—b7 Th2—b2
 42. Td3—d2! Tb2—b1

En lustig ställning, i varje fall för vit! Det svarta tornet måste överge b-linjen, t. ex. 42. —, Tb6. 43. K×a5, Tb3. 46. Ka4, Tb6. 47. c5, Tb1. 48. Le4.

43. Ld5—e4 Tb1—a1†
 44. Ka4—b3 Uppgivet.
 (Anm. av G. Ståhlberg i Tidskrift för Schack.)

12. Markens gröda. (5)
13. "Nog är både det s. k. 11-kaffet och 5-tåren goda, men priset tas väl ändå av kaffet på —." (4)
(Ada A:son Susegård.)
15. Lavin. (6)
18. Mör. (6)
19. Det är mer än jag kan —, sa stadsbudet, blev kallad nöt. (4)
21. Huvudmassan av våra gamla hällar. (5)
22. Hade Karl XII mindre begrepp om än fadern. (7)
26. En. (5)
27. Lyktgubbarnas bloss över kärret. (7)
28. Kräftans vänner är en trogen. (5)
29. Öppnas då och då i stadens kök. (7)

LÖDRÄTA ORD.

1. Var skalden Wennerbom. (5)
2. Har annorlunda pip än petter. (5)
3. Våra dagar. (5)
4. Var han som lämnade överrocken till teatergarderoibiären och sa: "Kan jag få 20 kronor på den här?" (6)
5. Enligt urgammal tro innehållande

NÄR OCH FJÄRRAN.

(Forts. fr. sid. 22.)

liga arbetsbetingelser, börjar boken bli verkligt intressant. Yrkesutbildning och omskolning spelar en utomordentligt stor roll för återställande av dessa sjuka. Från den tyske lungspecialisten Brehmers införande av kroppsövningar som behandlingsmetod vid tuberkulos och hans lärjunge Deitweilers konträra och som det senare visat sig riktiga uppfattning av vilokurens betydelse kom man småningom i England genom Marcus Paterson fram till testningens införande i tuberkulosvården åren närmast före första världskriget. Efter kriget arbetade sir Pendrill Varrier-Jones vidare på denna tanke, och man nådde fram till det doserade arbetet under medicinsk kontroll vid behandling av lämpliga tuberkulosfall.

I kapitlet "Tillbaka till arbetet" skildras hur man i England tillvaratagit den partiella arbetskraften vid såväl obetydligt som starkt invalidiserade fall. Den första gruppen kan man mycket väl sysselsätta i lättare arbeten inom de vanliga industrierna — icke minst har här Fordfabriker i USA visat, att fysiskt defekta kan på lämpligt sätt inlemmas i organisationen utträtta arbete, som kan ge dem lika stor inkomst som fullt friska arbetare. De starkt invalidiserade kan omhändertas i arbetskolonier, där runt ett sanatorium grupperats industrier i nära grannskap till en "riktig" by, i vilken en del patienter under längre eller kortare tid kan bo tillsammans med sina familjer. De flesta av dessa social-hygieniska försök har lyckats mycket bra i England, mindre bra i Frankrike, mycket bra även i Holland och USSR.

Det här föreliggande arbetet, tyvärr sannerligen trist illustrerat, berör vitala problem icke endast för de tuberkulossjuka utan för alla kategorier av partiellt arbetsföra och aktualiserar även det gamla kravet på ökat antal deltidsanställningar. På detta område har vi sannerligen i vårt land skyndat långsamt. Den avslutande artikeln om svenska förhållanden visar, att vi i det stora hela knappast hunnit längre än till avgivna kommittébetänkanden.

"Arbetsterapi — nervkur för sanatoriepatienter"

skriver tidningen Norrskensflamman i en artikel om arbetsterapi vid Sandträsk sanatorium. Vi återge här några glimtar från det besök tidningens utsände gjort:

Om någon haft föreställningen, att sanatoriepatienter är en samling sysslolösa sängliggare, som stirrar i taket mellan sänggröten och "nattningen", ändrar han den uppfattningen, när han i utställningslokalen på Sandträsk sanatorium fått se, vad de sjuka kan uträtta under de långa vilodagarna i sängen. Underbart vackra ryamattor, broderade dukar och taylor, stickarbeten från grytlappar till

dräkter för att nu nämna endast de vanligaste alstren, som pryder väggar och bord, och det vore ingen överdrift att påstå, att samlingen är värd tusentalskronor.

Icke utan stolthet förevisar den i höstas anställda arbetsterapeuten, handarbets-samlingen, som inom parentes sagt endast är en del av vad patienterna åstadkommit.

— Här är det f. d. skogsarbetare, som inte anser det för "omanligt" att ligga och göra de mest noggrant utförda broderi-arbeten, och de tycker om att få hjälp, säger fru Kallfors. De kvinnliga patienterna är skickligast på precisionsarbeten såsom bottensöm, medan de manliga hellre vill knyta ryamattor och arbeta med färger. Alla tycker att det är en stor hjälp att få tiden att gå. Arbetslusten smittar av sig, och har så en av dem börjat, kommer snart de andra med. Ibland måste man till och med dämpa ned sängliggarnas entusiasm, så de inte överanstränger sig. Ännu har det dock inte hänt, att hälsan tagit skada av för mycket flit, så läkarna behövt ingripa med förbud — tvärt om, anser de, att denna fritidssysselsättning är ett viktigt led i behandlingen. En person, som måste ligga och vänta — kanske i månader och år — på utskrivningsdagen, behöver något annat att tänka på än sjukdom och feberkurvor. Därtill blir sysselsättningsterapi ren efterkuren för nerverna hos dessa långliggare.

Anslagshjälp till materialkostnaden behövs.

— Hur är det med den ekonomiska sidan av verksamheten?

— Än så länge får patienterna bekosta materialet själva. Vi har dock begärt anslag från de olika kommunerna till materialanskaffning, och man har visat mycken förståelse i dessa instanser, så snart hoppas vi, att patienterna inte skall behöva hämmas i arbetet på grund av obefintlig ekonomi.

Naturligtvis blir verksamheten ännu större, när vi får dessa anslag till hjälp, och då blir mitt arbete säkert påkostande — sanatoriet har nu närmare 400 patienter. Vi väntar ju också, att tillgången på exempelvis läder skall bli bättre, så att sysselsättningen blir mera nyanserad. Sandträsk är förresten en av föregångarna på sysselsättningsterapiens område, och de erfarenheter vi har är bättre, än vi vågade hoppas.

Vad patienterna tycker?

Vi frågar järnvägsarbetaren Ivar Johansson, som innehar sandträskrekord i knytning av ryamattor.

— Det är ett lätt jobb, när man väl lärt sig konsten, säger han blygsamt. Om man arbetar åtta timmar om dagen är mattan färdig på en vecka. Det är inte alls ansträngande, för man ligger ju hela tiden och har ingenting annat att taga sig för.

Einar Lind 50 år

Den 9 juli fyllde syssloman Einar Lind, Göteborg, femtio år. Vi som sedan många år bl. a. lärt oss uppskatta Lind som flitig föreläsare vid vårt förbunds socialvårdskurser och medarbetare i Status ha — uppriktigt sagt utan de vanliga blomorna vid sådana här tillfällen — mycket svårt att förstå den ovannämnda siffran. Vännen och förbundsmedlemmen Lind är ungdomen och vitaliteten själv både i ord och gärning. Inte så att vi mena att femtio år någon särskilt hög ålder, men här ha vi en pojke — om man så får uttrycka sig — som vi lärt känna som ung i många avseenden. Det räcker gott med att tala om att vännen Lind är både socialvårdstjänsteman och samtidigt aktiv medlem i vårt förbund. Vi vet också, att han trivs med denna arbetsform och att han funnit vägen till det intima samarbetet med de partiellt arbetsföra egna organisationer långt före innan deras problem var så aktuella som nu. Människan — tjänstemannen ha i Lind förenats i en harmonisk kombination. Vi trivs tillsammans och vi sträva vidare mot den ljusare och lyckligare framtid för de lungtuberkulösa vi vill skapa. Tack för de gånga åren — och god fortsättning!

ORD ATT MINNAS:

Det är ju gott och väl att vården av de sjuka förbättrats så att de numera har stora utsikter till att gå igenom och räddas från döden. Men är de därmed räddade till livet? Tyvärr är det i många fall så, att ett gott vårdresultat från sjukhusen snart rives ned, när den utskrivne skall klara sig själv i ett samhälle, som ännu inte hunnit så långt i utvecklingen, att eftervården av sjuka är lika långt framme som själva botandet.

(Göteborgs-Tidningen den 19 jan. 1948 i en artikel om lungtuberkulosen.)

ESKILSTUNA**A.-B. KARLSSON & NILSSON**
KNIVFABRIK

Eskilstuna

Tel. 331 49. Tel. 331 59

BETALD ANNONSPLATS

FALKÖPING**Bröderna Wahl A.-B.**

FALKÖPING

Tel. 148 o. 1148 — Tel. 148 o. 1148

Disponenten 902

GÄVLE**VACKRA MÖBLER**
STIL — KVALITET — LÅGA PRISER
AB SÖRMANS MÖBELAFFÄR
Drottninggatan 11, Gävle. Telefon 875
Sandviken. Telefon 3472**BUSS-CAFÉET**(FULLSTÄNDIG KAFÉFÖRELSE)
Gävle Tel. 6573OBS! Även till avhämtning och
utskickning.**JÖNKÖPING**
med omnejd**Byggtjänst i Jönköpings A.-B.**

Tel. 63 95 96 — 96 63 09

Specialfirma för byggnadsmaterial.

ABRAHAMSSONS Snickerifabrik
SMÅLANDS TABERGTel.: 77 och 277 fabriken, linjevälj., 8 fa-
brikör Arnold Abrahamssons bost., 180
fabrikör Hans Abrahamssons bost.,
76 fabrikör J. H. Abrahamssons bost.
Tillverkning av alla slags byggnadssnic-
kerier, hyvl. och ohyvl. trävaror. För-
säljer: PLYWOOD, MASONITE, TREE-
TEX, ANKARBOARD m. m.**JÖNKÖPING**
med omnejd**June-Munktell**
Marinmotor

för fiske-, frakt- o. passagerarefartyg

AKTIEBOLAGET
JÖNKÖPINGS MOTORFABRIK
Jönköping. Telegr.-adr.: Motor
Telefoner: 197, 897.

BETALD ANNONSPLATS

KIRUNAAlltid färska **BAKVERK**
CONDITORI BRÄNDA TOMTEN
(PAUL LAVÉN)
— Tel. 109 —
TARTOR — EFTERRÄTTER**LULEÅ****BRUNNSBORRNINGAR**

utföres av

Borrförman **H. BJURSTEN**
Box 524 - L u l e å - Tel. 3191**Luleå Fiskförsäljningsförening**

u. p. a.

Tel. 26 49 LULEÅ Tel. 26 26

Dagligen färsk fisk, färska renstekar
och fågel under säsongen.**LULEÅ VARV & VERKSTÄDER**

Telefoner: 21 91, 18 09 och 23 73

Alla slag av reparationer. Av fartygsin-
spektionen godkänd elektrisk svetsning.
Fartygsslipar och plåtslageri. Gjutgods
av järn, metall, koppar och aluminium.
Spec.: Värmepannor för ved, kol och
koks, även med överhettare för varm-
vattenberedare. Snökällkar för hand-,
häst- och bildrift. — Precisionsarbete
garanteras. — Infordra offert.**STANDARD HOTELL**

KÖPMANGATAN 30

Centralt, modernt, bekvämt.

Restaurant med fullst. rättigheter.

Tel. 3420 el. namnanr. "Standard Hotell"

HENRYS

Tel. 1435, 4735 - Luleå

Allt i Livs

MALMÖ**Allt i päls**

hos

Kör snär FELDT
Telefon 124 84Davidshallsgatan 15, Malmö
Hörnet av Kärleksgatan**NORRKÖPING****Aktiebolaget Trycksaker**

BOK- & ACCIDENSTRYCKERI

Repslagaregatan 25
Telefon 209 52 Postgirokonto 13 05 52**MORANNAS****HEMBAGERI & KAFFESTUGA**
Hospitalgatan 23 — Norrköping
Telefon 222 66.

Beställningar mottagas tacksamt!

ALLT I BLOMMOR!

Ekströms Hovblomsterhandel

Drottninggatan 6

Telefoner: 230 10, 208 99

Grubbens & Co i Norrköping
Aktiebolag

SPECIALAFFÄR FÖR PAPPERSVAROR

Papper, Papp, Påsar, Bindgarn, Well-
papp och Wellpappskartonger
Kontor o. magasiner: N. Strömngatan 11,
Norrköping. - Tel. 211 69, 243 90, 318 90

BETALD ANNONSPLATS

GYNNA*Status annonsörer*

SUNDSVALL
med omnejd

NORRLANDS TRAVSÄLLSKAP
avhåller å Bergsäckers Travbana Sundsvall, travtävlingar c:a 30 söndagar under Mars—Oktober 1948. Totalisator.

631 88 Pressrummet 630 61

Tel.: Kontoret 4270. — Banmäst. 5330.

SÖDERTÄLJE

**Qvidings Bageri
& Konditori**

Villagatan 9 - Tel. 319 12

Filial: Storgatan 5

Tel. 317 76

UMEÅ med omnejd

DOKTOR BJÖRN MORAEUS

Storgatan 87 - UMEÅ

L un g s j u k d o m a r

Mottagning efter överenskommelse per telefon Umeå 28 60.

UMEÅ TEGELBRUK

Bäckström & Co.

Box 5, Umeå 1. Tel. kontoret 570

bruket 126

LINDGREN & REHN
Första klass SKOMAKERI

Rekommenderas

Sulning med såväl gummi som läder utföres, lagning av gummi- och ytterskor. Allt arbete färdigt på bestämd tid. Tel. 15 57, Kungsgat. 52.

**Västerbottens Södra
Mejeriförening**

U. P. A.

UMEÅ

BETALD ANNONSPÅS

UPSALA

WIENERBAGERIET

Adilsgat. 11, Uppsala

Rekommenderar sina goda
brödtillverknigar

Beställningar mottagas

Tel. 318 75.

Puts och murbruk

levereras av

AB GOZZIS Murbruksfabrik

Tel. 331 87 Uppsala Tel. 331 87

Prenumerera på och annonsera i

Upsala Nya Tidning

Totalupplaga över 34,000 ex.

VÄSTERÅS

VARGBO HANDELSTRÄDGÅRD

Telefon 312 32

Blomsterhandel, Stora gatan 86. Tel. 305 61

Utför alla slags Binderier och Blomsterkorgar omsorgsfullt. Årstidens krukväxter och lösa blommor i stor sortering och till billiga priser.

Runes

KONDI TORI

Emausgatan 29 VÄSTERÅS Tel. 389 70

Borås Lagerbod

Tel. 327 49 Stora gatan 7 Tel. 327 49

Specialité:

Strumpor - Triká - Arbetskläder

EDLINGS

Speceri, Konserv-
o. Fruktaffär

Smedjegatan 15

Telefoner: Butiken 302 80, Kontoret 309 80

VÄSTERÅS

BRÖDERNA NARVING

Charkuterifabrik

Tel. 318 41, 318 10 — HYTTAN

— PARTIAFFÄR —

REKOMMENDERAS

EDSTRÖM & GRANDELL

Plåtslageri

Tel. 306 12 Blåsbrogatan 10 Tel. 306 12

Västerås

ERIKSSONS EFTR.

Frukt & Grönsaker

Rekommenderas

Stora Torget 3

Tel. 355 12 Västerås Tel. 355 12

ÖREBRO

VID BESÖK I ÖREBRO

REKOMMENDERAS
FENIX — FREDEN
TERRASSRESTAURANTEN

BERGSLAGENS ALLM.
RESTAURANTAKTIEBOLAG.

TT-märket är garanti för hög
kvalité till lågt pris

T. T. Manglar, Tvättmaskiner, Vridmaskiner, Vattenvärmare "Kokalätt", Lågtryckspannor, Snabbkokningsplattor, Träd- o. Kalksprutor, Gräsklippare, "Frisko" Mjölkkylare, Eldkök S-märkta, El-radiatorer, Eldsläckare, Motorsprutor, Brandmaterial.

AB TRYGG-PRODUKT

Örebro - Tel. 192 30 (växel)

Alla slags SKROTVAROR

uppköpes till högsta dagspris i

Produkt- & Materialaffären

Kyrkvägen ÖREBRO Tel. 121 50

(Söder om Markbackens gård)

TURMAN

I TÄTEN

HERRKLÄDER

GOSSKLÄDER

EKIPERING

tel. 240 20 Storgatan 24 tel. 240 20

Örebro

Örebro Lump- & Skrotaffär

Magasin o. Kontor, Triangeln, Örebro

Tel. 130 43

Köper och säljer i parti och minut:
Järn- och Metallsrot samt Lump av
alla slag.

J. HEDMANS
Litografiska Tryckeri

Eftr. LISA KRUSE

Specialitet:

Reklam-, Emballagestryck m. m.

Box 690 A — GÄVLE 1 — Tel. 2892

BETALD ANNONSPLATS

**Gunnar Larssons
Cykelverkstad**

S. Kopparslagaregatan 37

Telefon 825 G Ä V L E Telefon 825

Gammal fackman gör i ordning "hojen" grundligt och billigt. - Ramreparationer, Svetsningar, Lackeringar. Nya och begagnade cyklar säljas.

**Figeholms Bruks
Aktiebolag**

tel. 21-56 FIGEHOLM tel. 21-56

**AKTIEBOLAGET
NYFORS JÄRNVAROR**

Nyforsgatan 9, Eskilstuna

Tel. 319 31, 344 95

★

Välsorterad Järnhandel

Lastbilscentralen

Smedjegatan 30, Luleå

Ombesörja: Lastbilstransporter av alla slag, Levererar Gjutgrus, Mur-sand, Gårdsgrus. Allt till bestämda priser. — Infordra offert.

Telefoner 3520, 4255

Föreståndarens bostad 3205

GAVLEVERKENS

Gasspisar — Vedspisar — Vattenvärmare
I modernaste konstruktion och arkitektur

Tackjärnsgjuteri — modellverkstad

Mek. verkstad — emaljverk

GAVLEVERKEN AB

Tel. 3643

GÄVLE

Tel. 3643

**BRÖDERNA OLSSONS
BILVERKSTAD**

MOKORSET

Tel. Myssje 46, anknytn. bostaden

Fullständig bilservice

Texaco bensin och oljor